

Avfall och kretslopp

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet 75 motionsyrkanden om avfall och kretslopp från den allmänna motionstiden 2013. Motionerna tar upp frågor om bl.a. förebyggande arbete, återanvändning, återvinning och marksanering. Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat. Utskottet avstyrker samtliga motioner. I betänkandet finns 21 reservationer (S, MP, SD, V) och tre särskilda yttranden (S, MP, SD).

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning	7
Utskottets överväganden	8
Minskade avfallsmängder m.m.	8
Återvinning m.m.	12
Efterbehandling av förorenade områden	31
Motioner som bereds förenklat	37
Reservationer	39
1. Etappmål om minskade avfallsmängder m.m., punkt 1 (MP, V)	39
2. Förebyggande av avfall, punkt 2 (MP)	40
3. Etappmål om minskning av matavfall, punkt 3 (S, MP, V)	40
4. Frukt- och grönsaksavfall, punkt 4 (S)	41
5. Varors livslängd m.m., punkt 5 (MP, V)	42
6. Slutna kretslopp, punkt 6 (MP)	43
7. Samspel med kemikaliepolitik m.m., punkt 7 (S, MP, V)	43
8. Textilavfall, punkt 8 (S, MP, V)	44
9. Elavfall m.m., punkt 9 (S)	45
10. Elavfall m.m., punkt 9 (MP)	46
11. Elavfall m.m., punkt 9 (SD)	46
12. Kommunalt insamlingsansvar för förpackningar m.m., punkt 10 (S, MP, V)	47
13. Undantag från kommunalt insamlingsansvar, punkt 11 (MP)	48
14. Plastförpackningar, punkt 12 (S)	48
15. Utvinningsavfall, punkt 13 (MP)	49
16. Återföring av fosfor m.m., punkt 14 (S)	50
17. Tillsyn m.m., punkt 16 (MP)	50
18. Fond för saneringskostnader m.m., punkt 17 (S, MP, V)	51
19. Saneringsförsäkring, punkt 18 (MP)	51
20. Globala regelverk, punkt 20 (MP)	52
21. Omhändertagande av spillolja, punkt 21 (MP)	52
Särskilda yttranden	54
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (S)	54
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (MP)	54
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (SD)	54
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	55
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013	55
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 22	63

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Etappmål om minskade avfallsmängder m.m.

Riksdagen avslår motion

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkandena 2 och 4.

Reservation 1 (MP, V)

2. Förebyggande av avfall

Riksdagen avslår motion

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkandena 5 och 13.

Reservation 2 (MP)

3. Etappmål om minskning av matavfall

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:MJ358 av Ulf Holm (MP),

2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 10,

2013/14:MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 61 och

2013/14:MJ513 av Magnus Sjödahl (KD).

Reservation 3 (S, MP, V)

4. Frukt- och grönsaksavfall

Riksdagen avslår motion

2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 12.

Reservation 4 (S)

5. Varors livslängd m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:MJ468 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 26 och

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkandena 3 och 9.

Reservation 5 (MP, V)

6. Slutna kretslopp

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:MJ220 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1,

2013/14:MJ413 av Cecilia Dalman Eek (S),

2013/14:MJ427 av Göran Lindell (C) och

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 6 (MP)

7. Samspel med kemikaliepolitik m.m.

Riksdagen avslår motion

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 11.

Reservation 7 (S, MP, V)

8. Textilavfall

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:MJ406 av Elin Lundgren (S),

2013/14:MJ468 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 27 och

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 15.

Reservation 8 (S, MP, V)

9. Elavfall m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:MJ217 av Christer Winbäck (FP),

2013/14:MJ340 av Eva Sonidsson och Jasenko Omanovic (båda S),

2013/14:MJ361 av Ulf Holm m.fl. (MP) och

2013/14:MJ365 av Josef Fransson (SD).

Reservation 9 (S)

Reservation 10 (MP)

Reservation 11 (SD)

10. Kommunalt insamlingsansvar för förpackningar m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 63 och

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 17.

Reservation 12 (S, MP, V)

11. Undantag från kommunalt insamlingsansvar

Riksdagen avslår motion

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 18.

Reservation 13 (MP)

12. Plastförpackningar

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:MJ377 av Borian Åberg (M) och

2013/14:MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 66.

Reservation 14 (S)

13. Utvinningsavfall

Riksdagen avslår motion

2013/14:N395 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 3.

Reservation 15 (MP)

14. Återföring av fosfor m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:MJ277 av Gunilla Nordgren (M) och

2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkandena 16 och 17.

Reservation 16 (S)

15. Pantavgift

Riksdagen avslår motion

2013/14:MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 65.

16. Tillsyn m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:MJ457 av Rickard Nordin (C) och

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 6.

Reservation 17 (MP)

17. Fond för saneringskostnader m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 26,

2013/14:N373 av Tomas Nilsson och Isak From (båda S) yrkande 2
och

2013/14:N383 av Gunnar Andrén (FP) yrkande 2.

Reservation 18 (S, MP, V)

18. Saneringsförsäkring

Riksdagen avslår motion

2013/14:N395 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 8.

Reservation 19 (MP)

19. Förorenade havsbottnar m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2013/14:MJ343 av Eva Sonidsson (S) och

2013/14:MJ355 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S).

20. Globala regelverk

Riksdagen avslår motion

2013/14:MJ304 av Bodil Ceballos m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 20 (MP)

21. Omhändertagande av spillolja

Riksdagen avslår motion

2013/14:MJ208 av Jonas Eriksson m.fl. (MP).

Reservation 21 (MP)

22. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 27 mars 2014

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Bengt-Anders Johansson (M), Rune Wikström (M), Johan Löfstrand (S), Johan Hultberg (M), Helén Pettersson i Umeå (S), Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Anita Brodén (FP), Sara Karlsson (S), Roger Tiefensee (C), Pyy Niemi (S), Christer Akej (M), Helena Leander (MP), Josef Fransson (SD), Jens Holm (V) och Annika Eclund (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 75 motionsyrkanden om avfall och kretslopp från den allmänna motionstiden 2013. Motionerna tar upp frågor om bl.a. förebyggande arbete, återanvändning, återvinning och marksanering. Vissa motionsyrkanden tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden, och dessa behandlas därför förenklat. Utskottet avstyrker samtliga motioner, i huvudsak med hänvisning till att frågorna bereds inom Regeringskansliet. Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Utskottets överväganden

Minskade avfallsmängder m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om avfallshierarkin, minskade avfallsmängder och matsvinn m.m.

Jämför reservationerna 1 (MP, V), 2 (MP), 3 (S, MP, V) och 4 (S).

Motionerna

I kommittémotion 2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 4 anförs att avfallshierarkin bör skrivas in i svensk lagstiftning. EU:s avfallshierarki bör få större genomslag i avfallsarbetet.

Enligt yrkande 2 i samma motion bör ett etappmål antas om att avfallsmängderna ska minska. Den centrala uppgiften för en hållbar avfallspolitik är att förebygga att avfall uppstår, dvs. att sluta kretsloppen. Enligt yrkande 5 i motionen bör regeringen ge Naturvårdsverket i uppdrag att utreda ett lämpligt sätt att främja minskning av mängden avfall i företag. Regeringen bör även ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram förslag till lämpliga ekonomiska styrmedel för att förebygga avfall och en vägledning för kommuner om hur avfallstaxor kan justeras för att förebygga avfall (yrkande 13).

Enligt kommittémotion 2013/14:MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 61 bör ett etappmål för minskning av matavfall införas. I kommittémotion 2013/14:MJ490 (S) av Matilda Ernkrans m.fl. yrkande 10 anförs att Sverige behöver en plan för att uppfylla kravet på att halvera kassationen av livsmedel fram till 2025. Det finns väldigt många aktiviteter som kan genomföras för att minska slöseriet. Enligt yrkande 12 i motionen bör man granska skälen till att 30 procent av den färska frukten och de färska grönsakerna slängs innan de når slutkonsumenterna. Enligt motion 2013/14: MJ358 av Ulf Holm (MP) bör åtgärder vidtas för att minska matsvinnet. Det slängs mycket mat i onödan, vilket är ett enormt slöseri med resurser. Sverige borde ligga i framkant när det gäller att minska matsvinnet. Enligt motion 2013/14:MJ513 av Magnus Sjädhall (KD) bör man utreda en nationell målsättning att minska matsvinnet med 20 procent till 2016.

Utskottets ställningstagande

När de gäller frågan om att avfallshierarkin bör skrivas in i svensk lagstiftning föreslog Avfallsutredningen i sitt betänkande Mot det hållbara samhället – resurseffektiv avfallshantering (SOU 2012:56) att det i 2 kap. 5 §

miljöbalken ska införas ett tillägg där det framgår att alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska utnyttja möjligheterna att förebygga avfall. Enligt betänkandet bör det införas en inledande bestämmelse i 15 kap. miljöbalken som anger att kapitlet ska syfta till att förebygga avfall och att avfall ska hanteras enligt den ordning som innebär att förberedelse för återanvändning har företräde framför materialåtervinning, att materialåtervinning har företräde framför annan återvinning och att annan återvinning har företräde framför bortskaffande. Bestämmelsen bör kopplas till de aktörer som i dagsläget har ett ansvar för att se till att avfall samlas in och tas om hand.

När det gäller frågan om förebyggande arbete och att minska avfallsmängderna anförde Avfallsutredningen att regeringen bör fortsätta sitt arbete med att på övergripande nivå uppmärksamma vikten av att producera varor som har en optimal livslängd ur ett totalt miljö- och resursperspektiv. Regeringen bör även se över möjligheterna att införa styrmedel för att kompensera kostnaden för underhåll eller reparation av en produkt i förhållande till inköp av en ny vara. Därtill bör regeringen se över om det är lämpligt att införa styrmedel för att stimulera marknader för leasing och andra liknande lösningar. Utredningen föreslog att kommunerna ska informera medborgarna i kommunen om hur de kan förebygga uppkomsten av avfall. Kommunerna ska i enlighet med avfallshierarkin i första hand arbeta avfallsförebyggande genom att samarbeta med aktörer till vilka medborgaren kan skänka sådana produkter som annars skulle ha blivit avfall.

Enligt Miljödepartementet är Avfallsutredningens förslag under beredning i Regeringskansliet.

Regeringen behandlade frågan om avfallsminskning i departementspromemorian Svenska miljömål – preciseringar av miljö kvalitetsmålen och en första uppsättning etappmål (Ds 2012:23). För att nå generationsmålet och flera av miljö kvalitetsmålen behöver mängden avfall minskas, enligt regeringen. Resurserna i avfallet behöver tas till vara och risker för spridning av farliga ämnen i avfall minimeras. Avfallsmängderna fortsätter enligt promemorian att öka generellt, men Avfall Sverige har uppmätt minskade mängder avfall från hushållen de senaste två åren. Enligt Miljömålsrådets fördjupade utvärdering år 2008 är de ökande avfallsmängderna, tillsammans med återvinningen av matavfall och frågan om återföring av fosforföreningar i avloppsslam, de stora kvarvarande utmaningarna inom området. Mycket arbete pågår enligt promemorian redan i Sverige på nationell och lokal nivå, och detta arbete behöver alla aktörer som verkar inom området fortsätta med gemensamt. Ansvariga aktörer är både kommuner och verksamhetsutövare som har i uppgift att hantera avfallet på ett miljömässigt godtagbart sätt enligt miljöbalken. Även hushållen har en viktig uppgift att minska avfallsmängderna och möjliggöra en resurseffektiv och miljömässig avfallshantering genom att sortera avfallet i de insamlingssystem som finns tillgängliga. Regeringen preciserade miljömålet God bebyggd miljö bl.a. enligt följande:

Avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallens påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.

I december 2013 lämnade Naturvårdsverket en skrivelse till regeringen om förslag till nya etappmål (NV-00336-13). Naturvårdsverket har bl.a. föreslagit ett etappmål om ökad förberedelse för återanvändning och materialåtervinning som omfattar avfall från både hushåll och verksamheter (se nedan under avsnitt Återvinning m.m.).

Enligt avfallsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv) ska alla medlemsländer ha ett avfallsförebyggande program. Programmet ska innehålla mål och åtgärder för att minska avfallens miljöpåverkan och mängden avfall och farliga ämnen i material och produkter. Målen och åtgärderna ska följas upp för att se hur bra det går att uppfylla och genomföra dem. Naturvårdsverket har tagit fram Sveriges program för att förebygga avfall 2014–2017 (Naturvårdsverkets skrivelse Tillsammans vinner vi på ett giftfritt och resurseffektivt samhälle). Det avfallsförebyggande programmet innehåller åtta mål och ett stort antal exempel på åtgärder som företag, myndigheter, branschorganisationer, kommuner och landsting kan göra. Naturvårdsverket bjöd tidigt in representanter för dessa aktörer för att diskutera målen och få idéer kring möjliga åtgärder. Naturvårdsverket har valt ut fyra fokusområden i programmet: mat, textil, elektronik samt byggande och rivning. Fokusområdena har valts ut för att de antingen alstrar mycket avfall eller har en stor miljöpåverkan per kilo vara, räknat från att varan produceras till att den blir avfall. En av åtgärderna i programmet handlar om att Naturvårdsverket ska ta fram nya styrmedel som minskar mängden avfall och farliga ämnen i material och produkter. Under arbetet med programmet har verket påbörjat fyra konsekvensbedömningar av möjliga åtgärder och styrmedel för att se om de är samhällsekonomiskt rimliga att införa. Det handlar bl.a. om reparationsavdrag, dvs. avdragsgilla reparationstjänster, och ett system med loggbok för byggnader för att se vilka typer av material som byggs in och bevara informationen tills byggnaden ska renoveras eller rivas. Verket har även undersökt möjligheten till sänkt kyltemperatur i butiker och hushåll och till en informationskampanj för att minska mängden matavfall i hushåll.

När det gäller avfallstaxor har Naturvårdsverket behandlat den frågan i sin skrivelse till regeringen om förslag till nya etappmål (NV-00336-13, bilaga 4, Samhällsekonomisk analys av etappmål för ökad förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av avfall). Av skrivelsen framgår att ett system med viktbaserad avfallstaxa för hushåll innebär att hushållen eller fastighetsägaren betalar per kilo avfall som slängs i kärll- eller säckavfallet i stället för att betala för volym på avfallskärlet och tömningsfrekvens, vilket är det vanligaste systemet i dag. Styrmedlet innebär att hushållen eller fastighetsägarna får en direkt ekonomisk återkoppling på mängden avfall de genererar. Detta innebär att det finns tydliga incitament

att minska mängden kärl- eller säckavfall. Enligt Naturvårdsverket har de analyser och utvärderingar som har gjorts på viktbaserad avfallstaxa i Sverige kommit fram till olika slutsatser vad gäller vilken effekt taxan har på ökad återvinning. De flesta studier visar dock att kärl- och säckavfallet från hushåll med viktbaserad avfallstaxa är lägre jämfört med samma avfall från hushåll med volymbaserad taxa. Enligt Miljödepartementet är Naturvårdsverkets skrivelse under beredning i Regeringskansliet.

Mot bakgrund av det arbete som pågår föreslår utskottet att motion 2013/14:MJ519 yrkandena 2, 4, 5 och 13 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller minskning av matavfall har utskottet behandlat den frågan tidigare, bl.a. i betänkandena 2010/11:MJU10 och 2011/12:MJU16. Utskottet framhöll i betänkandena det arbete som pågick i olika sammanhang och noterade bl.a. att Miljömålsberedningen i sitt delbetänkande Etappmål i miljömålssystemet (SOU 2011:34) som ett nytt etappmål hade föreslagit att resurshushållningen i livsmedelskedjan skulle öka till 2015 genom en minskning av matavfallet med minst 20 procent jämfört med 2010. Utskottet ansåg att medvetenheten om problemet behövde öka och attityderna ändras. Kunskapen om hur man undviker matavfall behövde också öka, och grossister och butiker behövde enligt utskottet ta ett större ansvar.

I den skrivelse som Naturvårdsverket lämnade till regeringen i december 2013 om förslag till nya etappmål (NV-00336-13) finns bl.a. ett förslag om ett nytt etappmål om minskad mängd matavfall. Matavfall omfattar både matsvinn – det som hade kunnat ätas om det hanterats annorlunda – och oätliga delar, som kärnor, ben och skal. Förslaget innebär att matavfallet till år 2020 ska minska med minst 20 procent, jämfört med år 2010, sammantaget för hela livsmedelskedjan utom primärproduktionen. Inom primärproduktionen, dvs. jordbruket och fisket, ska det finnas en handlingsplan för minskat produktionssvinn senast 2016.

Naturvårdsverket föreslår i skrivelsen en rad åtgärder för berörda aktörer och ett samlat paket med övergripande styrmedel som riktas mot hela livsmedelskedjan. I skrivelsen anför Naturvårdsverket att man sparar pengar och resurser genom att inte slänga mat som hade kunnat ätas. Det är också en viktig omställning för att resurserna i framtiden ska räcka till ännu fler människor. Samtidigt minskar också miljöpåverkan från livsmedelsproduktion och livsmedelskonsumtion, t.ex. genom minskad klimatpåverkan. Alla sektorer i samhället och varje del i livsmedelskedjan, dvs. hushåll, storkök, restauranger, butiker, grossister och livsmedelsindustrin behöver hjälpas åt för att minska matsvinnet. Att minska matsvinnet är prioriterat inom EU där det bl.a. lyfts fram som ett viktigt område för insatser i färdplanen för ett resurseffektivt EU 2020. Även FN arbetar med frågan i kampanjen Think, eat, save. Många insatser görs inom Sverige och i andra länder för att minska det onödiga matavfallet. Det samlade paketet med övergripande styrmedel som riktas mot hela livsmedelskedjan innehåller riktade kommunikationsinsatser till olika målgrupper, frivilliga

överenskommelser mellan handeln eller livsmedelsindustrin och regeringen, skolundervisning om hur man minskar matsvinn och matsvinnsrådgivning i kommuner och regioner. Naturvårdsverket föreslås få ansvar för uppföljningen av etappmålet om minskat matavfall. Jordbruksverket bör följa upp produktionssvinn, och rapportera detta till Naturvårdsverket. Naturvårdsverket föreslår att etappmålet följs upp år 2020 och att en förberedande uppföljning görs 3–4 år innan, för att säkerställa att matavfallet har börjat minska i en takt som gör att målet kan nås.

Som nämnts ovan är Naturvårdsverkets skrivelse med förslag till etappmål under beredning i Regeringskansliet.

Enligt Landsbygdsdepartementet satsar regeringen 12 miljoner kronor under tre år för att Livsmedelsverket ska kunna genomföra insatser som bidrar till att minska det onödiga matsvinnet i alla led. Livsmedelsverket ska tillsammans med Naturvårdsverket och Jordbruksverket arbeta för bättre utnyttjande av matavfallet genom analyser av möjligheter och eventuella hinder för ett minskat matsvinn, kartlägga matsvinn i primärproduktionen, genomföra riktade informationsinsatser till konsumenter och sprida information och goda exempel. Uppdraget ska slutredovisas den 31 mars 2016.

I avvaktan på pågående arbete avstyrks motionerna 2013/14:MJ358 (MP), 2013/14:MJ490 (S) yrkande 10 och 12, 2013/14:MJ492 (S) yrkande 61, och 2013/14:MJ513 (KD).

Återvinning m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kretslopp och om återvinning av textilier, elektronik, förpackningar, plast, utvinningsavfall och fosfor m.m.

Jämför reservationerna 5 (MP, V), 6 (MP), 7 (S, MP, V), 8 (S, MP, V), 9 (S), 10 (MP), 11 (SD), 12 (S, MP, V), 13 (MP), 14 (S), 15 (MP), 16 (S) och 17 (MP).

Motionerna

I partimotion 2013/14:MJ468 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 26 anförts att regeringen bör tillsätta en utredning som får till uppgift att föreslå lämpliga styrmedel för garanterad livslängd på varor inom produktområden som är resurskrävande. Många elektroniska produkter är enligt motionen konstruerade för att bara hålla en viss tid, vilket kan resultera i att resursbelastningen och avfallsmängden blir onödigt stor.

Enligt motion 2013/14:MJ220 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1 bör kretsloppet för ändliga råvaror slutas. Kostnaden bör öka för att använda ny råvara. Återanvändning, återbruk och återvinning som alternativ till ny

råvara bör premieras. I motion 2013/14:MJ413 av Cecilia Dalman Eek (S) anförs att man bör stimulera teknikutveckling för ett kretsloppssamhälle på sådant sätt att metoderna med de bästa effekterna faktiskt också är möjliga att genomföra med den bästa tillgängliga tekniken. Enligt motion 2013/14: MJ427 av Göran Lindell (C) bör arbetet med att sluta kretsloppen genom ett utökat producentansvar och större politiskt fokus på avfallsminimering och återanvändning fortsätta. Enligt kommittémotion 2013/14: MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 1 bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag om ett program för design för kretslopp. Produkter ska enligt motionen designas för att kunna ingå i ett giftfritt kretslopp och för att kunna repareras, uppgraderas m.m. Enligt yrkande 3 i motionen bör regeringen verka för att ekodesigndirektivet (2009/125/EG) utvidgas och skärps genom att regleringen bl.a. ges ett uttryckligt syfte att främja en cirkulär ekonomi och att minska avfallet. Regeringen bör enligt yrkande 9 i motionen återkomma till riksdagen med förslag på hur ett kretsloppsregister kan utformas. Av registret bör bl.a. framgå i vilken utsträckning produktens livslängd kan förlängas genom uppgradering av komponenter eller reparationer och uppgifter för att underlätta återvinning. Det finns enligt yrkande 11 i samma motion ett behov av ett starkare samspel och bättre samstämmighet mellan naturresurspolitiken, kemikaliepolitiken och avfallspolitiken i syfte att underlätta återanvändning och återvinning av material. Förutom åtgärder för att förebygga avfallet som sådant behövs åtgärder för att minska avfallets farlighet.

I motion 2013/14: MJ406 av Elin Lundgren (S) anförs att man bör se över möjligheten att införa ett producentansvar för textilier. Tanken är att producenterna ska drivas att ta fram produkter som är resurssnåla, lätta att återvinna och inte innehåller farliga ämnen. Även i motion 2013/14: MJ468 (V) yrkande 27 och motion 2013/14: MJ519 (MP) yrkande 15 anförs att producentansvar för textilier bör införas.

I motion 2013/14: MJ340 av Eva Sonidsson och Jasenko Omanovic (båda S) anförs att det är angeläget att ett enhetligt system införs för insamling och återvinning av elektroniskt avfall. En stor mängd elektronikavfall lämnas aldrig in för återvinning utan slängs i soppåsen. Enligt motion 2013/14: MJ365 av Josef Fransson (SD) bör ett totalförbud mot kvicksilverlampor införas. Kviksilver är ett mycket giftigt ämne som kan ge skador på nerver och organ. En utredning om förutsättningarna för att införa en pant på lågenergilampor och lågenergilysrör föreslås i motionerna 2013/14: MJ361 av Ulf Holm m.fl. (MP) och 2013/14: MJ217 av Christer Winbäck (FP). Kviksilverinnehållet i lamporna bör enligt motionerna tas om hand på ett säkert sätt.

Enligt kommittémotion 2013/14: MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 63 bör kommunerna ta över ansvaret för insamlingen av alla återvinningsbara förpackningar från hushållen i enlighet med Avfallsutredningens förslag. Det är viktigt att förpackningsindustrin fortsätter bära sin del av kostnaden. I motion 2013/14: MJ519 (MP) yrkande 17 anförs att man

bör överföra insamlingsansvaret för förpackningar till kommunerna men även att det bör göras en utredning av hur ett kommunalt insamlingsansvar kan kombineras med en möjlighet till undantag vid större miljönytta (yrkande 18).

I motion 2013/14: MJ492 (S) yrkande 66 anförs att regeringen bör utarbeta en plan för att stimulera miljövänliga alternativ till plast som förvarings- och förpackningsmaterial. Sverige behöver även öka återvinningen av plast. Motion 2013/14: MJ377 av Borian Åberg (M) tar upp frågan om bättre ekonomiska incitament för att producenterna ska byta traditionella plastmaterial mot miljövänligare material.

Enligt kommittémotion 2013/14: N395 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 3 bör det göras en översyn av den lagstiftning som reglerar hanteringen av utvinningsavfall.

Enligt motion 2013/14: MJ490 (S) yrkandena 16 och 17 bör man satsa på forskning om hur man utvinnet fosfor ur sådant avloppsslam som har för höga halter av farliga kemikalier för att användas som gödselmedel. Forskning bör även ske om hur man kan avvattna rötat naturgödsel för att göra det till ett mer attraktivt gödselmedel. I motion 2013/14: MJ277 av Gunilla Nordgren (M) anförs att riksdagen bör överväga att ge regeringen i uppdrag att se över hur gränsvärden kan sättas för hållbar återvinning av fosfor, utan att matavfallsinsamling eller produktion av biogas minskar.

I motion 2013/14: MJ492 (S) yrkande 65 anförs att man bör överväga att höja pantavgiften för att på så sätt öka återvinningen.

I motion 2013/14: MJ457 av Rickard Nordin (C) anförs att det finns ett behov av att klargöra ansvaret för toalettavfallet från en enskild anläggning med minireningsverk. Reglerna för omhändertagande av toalettavfall bör vara samma oavsett var anläggningen är belägen. Enligt kommittémotion 2013/14: MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 6 bör regeringen se till att tillsyn och tillsynsvägledning på avfallsområdet blir mer offensiv och aktiv.

Utskottets ställningstagande

Den avfallshierarki som gäller som prioriteringsordning för lagstiftning och politik i EU:s medlemsstater i fråga om förebyggande och hantering av avfall framgår av avfallsdirektivet (2008/98/EG). Hierarkin innebär att avfall i första hand ska förebyggas. För avfall som ändå uppkommer gäller att avfallet ska förberedas för återanvändning, materialåtervinnas, återvinnas på annat sätt eller bortskaffas. I miljöbalken finns i dag inte någon allmän regel som ger uttryck åt avfallshierarkin, men den kommer till visst uttryck genom kretslopps- och hushållningsprincipen i 2 kap. 5 § miljöbalken. Avfallsutredningen föreslår i sitt betänkande (SOU 2012:56) att det i 2 kap. 5 § miljöbalken införs ett tillägg där det framgår att alla som bedriver en verksamhet eller vidtar en åtgärd ska utnyttja möjligheterna att förebygga avfall. Vidare föreslås att det i 15 kap. miljöbalken införs en

inledande bestämmelse som anger att kapitlet ska syfta till att förebygga avfall samt att avfall ska hanteras enligt avfallshierarkin (se även ovan under avsnittet Minskade avfallsmängder m.m.).

När det gäller produkters livslängd anför i Avfallsutredningens betänkande att tillverkningen av produkter som håller länge ofta kan ha en positiv inverkan på miljön ur ett helhetsperspektiv. Teknikutveckling kan dock i vissa fall göra att användningen av en ”gammal” produkt leder till en hög miljöbelastning, exempelvis energislukande äldre kylskåp och bilar. En produkts livslängd påverkas eller bestäms av flera olika parametrar. En viktig aspekt är den tekniska och funktionella hållbarheten som avgör den längsta tid som produkten är funktionell (med respektive utan reparationer). Produkter kan dock slängas av andra skäl än att de är uttjänta. Ett sådant skäl kan vara att nya produkter som sätts på marknaden utför samma funktion på ett överlägset sätt eller har fler tilläggfunktioner. Ytterligare skäl kan vara att produktens utseende, symbolvärde eller liknande inte längre tillfredsställer användaren. Att en produkt håller länge betyder alltså att den står sig länge både fysiskt, funktionellt, ekonomiskt och estetiskt. Samtidigt nämner utredningen att det är tveksamt om t.ex. lång hållbarhet på livsmedel har en positiv inverkan på hälsa och miljö ur ett helhetsperspektiv, eftersom det ofta innebär att det tillsätts kemiska konserveringsmedel som medför direkt human exponering. Olika konserveringsmetoder kan också medföra ett ökat energibehov och därmed ökade utsläpp av farliga ämnen från energisektorn.

Avfallsutredningen anför att underhåll och reparation av produkter bidrar till ökad materialeffektivitet, minskade avfallsmängder och minskad materialproduktion om den längre livslängden samtidigt leder till att färre nya produkter produceras och köps. Det är emellertid enligt Avfallsutredningen svårt att fastställa i vilken utsträckning handel med använda produkter leder till minskad efterfrågan på nya produkter (se även betänkande 2012/13:MJU8).

Enligt Miljödepartementet är Avfallsutredningens förslag under beredning i Regeringskansliet. Miljödepartementet har även anført att miljöminister Lena Ek har tillsatt en arbetsgrupp inom Regeringskansliet för att hitta en långsiktigt stabil lösning i kretsloppsarbetet med bred förankring hos de inblandade aktörerna. Gruppen, där statssekreterare och handläggare från de berörda departementen ingår, ska föra dialog med aktörerna och utifrån den ta fram ett nytt förslag till hur kretsloppsfrågan ska hanteras i framtiden. Målsättningen är att förslaget ska vara klart till sommaren 2014.

När det gäller kretsloppsarbete kan även det ovan nämnda programmet för att förebygga avfall 2014–2017 (Naturvårdsverkets skrivelse Tillsammans vinner vi på ett giftfritt och resurseffektivt samhälle) framhållas.

Utskottet noterar att arbetet med att ta fram etappmål i miljömålssystemet pågår inom kretsloppsområdet. I juni 2013 beslutade regeringen om ett etappmål om giftfria och resurseffektiva kretslopp. Etappmålet innebär

att användningen av återvunna material ska vara säker från hälso- och miljösynpunkt genom att återcirkulation av farliga ämnen så långt som möjligt undviks samtidigt som resurseffektiva kretslopp eftersträvas. Detta ska uppnås genom en samlad åtgärdsstrategi inom EU, vilken senast 2018 ska ha resulterat i bl.a. följande insatser:

- EU:s regelverk för avfall, kemikalier och varor är i huvudsak kompletterade och samordnade så att de styr mot giffria och resurseffektiva kretslopp.
- Principen om höga och likvärdiga krav på innehållet av farliga ämnen i nyproducerade och återvunna material är fastslagen genom beslut där så är lämpligt.

En grundläggande princip när det gäller att åstadkomma kretslopp med lågt innehåll av farliga ämnen är enligt regeringen att så långt som möjligt försöka åtgärda problemen vid källan. Detta innebär att genom begränsningar och frivilliga åtgärder fasa ut användningen av särskilt farliga ämnen och minska användningen av andra farliga ämnen. En sådan utfasning tar dock tid att få till stånd, samtidigt som farliga ämnen redan finns spridda i samhället genom att de ingår i material, varor, byggnader och infrastruktur. Därför behövs enligt regeringen även åtgärder för att undvika att sådana ämnen sprids eller återcirkuleras i kretsloppet i samband med avfallshantering och återvinning. Ett viktigt sätt att åstadkomma detta är bättre samordning mellan EU:s regelverk på avfalls-, kemikalie- respektive varuområdet.

Naturvårdsverket har på uppdrag av regeringen föreslagit ett etappmål om ökad förberedelse för återanvändning och materialåtervinning som omfattar avfall från både hushåll och verksamheter (NV-00336-13). Förslaget, som redovisades i december 2013, innebär bl.a. att det ska vara enkelt för hushåll att lämna avfall till återanvändning. Naturvårdsverket har också föreslagit en rad åtgärder och styrmedel som ska leda till att Sveriges avfallshantering når högre upp i EU:s avfallshierarki och till ökad resurseffektivitet. Enligt Naturvårdsverket går en stor del av avfallet som omfattas av etappmålet i dag till förbränning. Flera studier har visat att materialåtervinning i ett livscykelperspektiv är bättre för miljön än förbränning. Den största nyttan med att öka återanvändningen och materialåtervinningen är att användningen av råvaror minskar, och vid återanvändning minskar även produktionen av nya produkter. Minskad användning av ny råvara innebär förutom ett minskat uttag av naturresurser även att primärenergianvändningen minskar, liksom utsläppen av koldioxid, försurande ämnen och flyktiga kolväten. Förslaget till etappmål innebär följande.

- År 2020 tas materialet i avfallet från hushåll och verksamheter till vara så långt som möjligt samtidigt som påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras.
- Minst 60 procent av avfallet från hushåll och motsvarande avfall från verksamheter förbereds för återanvändning eller materialåtervinns.

- Det är enkelt för hushåll och verksamheter att lämna produkter till återanvändning och avfall till förberedelse för återanvändning.
- Landsting och branscher med en betydande potential att bättre ta vara på materialet i avfallet har tagit fram branschspecifika avfallsmål.

Naturvårdsverket har också föreslagit förändringar av befintliga styrmedel och nya styrmedel för att genomföra åtgärderna, bl.a. när det gäller kommunernas arbete och producentansvaret.

När det gäller krav på hur varor utformas och designas har Naturvårdsverket behandlat den frågan i sitt underlagsmaterial till förslaget till etappmål för ökad förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av avfall. Naturvårdsverket konstaterar att dagens material och produkter sällan är utformade för att underlätta återanvändning, reparation och återvinning. Det finns stor potential att förbättra utformningen av produkter. Några exempel är att tillverka produkter som håller längre, att göra det möjligt att reparera produkter eller byta ut delar och optimera design och materialval. Det kan enligt verket också handla om att designa produkter så att de är möjliga att demontera för att underlätta separationen av olika material i samband med återvinningen. Producentansvaret ställer krav på att produkterna ska vara lätta att återvinna och inte innehålla farliga ämnen. Detta kan bl.a. uppnås genom att tillverkarna systematiskt arbetar med att byta ut farliga ämnen i sina produkter och att de i de fall farliga ämnen förekommer tillhandahåller information om detta. Som tidigare nämnts är Naturvårdsverkets skrivelse om förslag till etappmål under beredning i Regeringskansliet.

Ekodesigndirektivet (direktiv 2009/125/EG av den 21 oktober 2009 om upprättande av en ram för att fastställa krav på ekodesign för energirelaterade produkter) trädde i kraft 2005. Direktivet revideras sedan 2009 och utökades från att gälla energianvändande produkter till att gälla för alla energirelaterade produkter. Det är produkter som inte använder energi men påverkar den totala energianvändningen, t.ex. fönster eller bildäck. Ekodesigndirektivet ska förbättra produkternas miljöprestanda under hela livscykeln. Kraven medför förbud mot de allra sämsta produkterna på marknaden, sett ur ett energiperspektiv. Kraven tas fram genom en livscykelanalys, och för att produkten ska bli aktuell för ekodesign måste största delen av energianvändningen ske i användarfasen. Nivåerna för kraven sätts sedan så att den totala kostnaden för investering och driftskostnaden ska bli så låga som möjligt. Kraven kan också gälla andra egenskaper, t.ex. buller, livslängd eller informationskrav om farliga ämnen. Energimyndigheten är tillsynsmyndighet för ekodesigndirektivet och genomför provningar och utfärdar vitesförelägganden för produkter som inte uppfyller lagkraven.

Enligt Näringsdepartementet ska ekodesigndirektivet ses över under 2014. Regeringen arbetar inom EU med att i detta sammanhang uppmärksamma bl.a. kretslopps-, livstids- och utsläppsfrågor, resurseffektivitet samt risker med kemikalier. Regeringen har även uppmärksammat frågan om att

utvidga möjligheten med ekodesign till andra produktområden, men också frågan om att säkerställa att de produkter som redan omfattas av direktivet hanteras på rätt sätt. Även vikten av att stärka information om farliga kemikalier i kraven på ekodesign har förts fram av regeringen.

I regeringens proposition På väg mot en giftfri vardag – plattform för kemikaliepolitiken (2013/14:39) behandlas frågan om giftfria och resurseffektiva kretslopp och frågan om information om innehållet i de varor som produceras. Regeringen bedömer i propositionen att en samlad strategi för giftfria och resurseffektiva kretslopp bör tas fram och beslutas inom EU. Strategin bör slå fast att särskilt farliga ämnen inte bör användas i nya varor och att användningen av övriga farliga ämnen så långt som möjligt bör minska, att åtgärder och styrmedel för ökad återvinning ska fokusera på de material som är mest värdefulla från resurseffektivitetssynpunkt och som samtidigt har ett lågt innehåll av farliga ämnen, att höga och likvärdiga krav ställs på återvunna och nyproducerade material när det gäller innehåll av farliga ämnen samt att information om hälso- och miljöfarliga ämnen som ingår i varor ska vara tillgänglig för alla berörda under hela livscykeln, inklusive avfallsledet. I propositionen bedömer regeringen även att det bör undersökas om det finns förutsättningar för att införa ett nationellt system för dokumentation av farliga ämnen i byggnader (loggbok för byggnader). Utskottet har ställt sig bakom de bedömningar som regeringen har gjort i propositionen (bet. 2013/14:MJU13).

I skrivelsen från Naturvårdsverket om förslag till etappmål för ökad förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av avfall (NV-00336-13) anförs att farliga ämnen i vissa fall kan utgöra ett problem vid materialåtervinning. Detta kan innebära att det uppstår en målkonflikt mellan miljökvalitetsmålen giftfri miljö och begränsad klimatpåverkan. Men det finns också viktiga synergier mellan dessa två miljökvalitetsmål. När ökad materialåtervinning ersätter nytillverkat material och på så sätt minskar behovet av energi och kemikalier vid tillverkning finns det exempel på tydliga synergieffekter. Om energianvändningen minskar innebär det i många fall att utsläpp från användning av fossila bränslen minskar. Minskad användning av fossila råvaror reducerar spridningen av toxiska ämnen från fossila material, exempelvis kvicksilver som frigörs vid kolförbränning. Även utsläppen av exempelvis dioxiner, kadmium, kväve- och svaveloxider och flyktiga organiska ämnen reduceras när energibehovet från nytillverkning minskar. Sambanden mellan begränsad klimatpåverkan och giftfri miljö är komplexa, och det behövs enligt rapporten ytterligare studier av synergier och målkonflikter mellan de två målen. Sammanfattningsvis bedömer Naturvårdsverket att om man vid materialåtervinning har fokus på att denna ska vara av god kvalitet så kommer etappmålet om giftfria och resurseffektiva kretslopp att kunna nås. Som nämnts ovan är Naturvårdsverkets skrivelse under beredning i Regeringskansliet.

Miljö- och jordbruksutskottet har tidigare uttalat sig om giftfria och resurseffektiva kretslopp (utl. 2012/13:MJU18, En europeisk strategi för plastavfall). Utskottet betonade bl.a. att det är väsentligt att samordningen mellan olika lagstiftningsområden förbättras. Ett långsiktigt hållbart kretsloppssamhälle förutsätter att farliga ämnen fasas ut från kretsloppen. Det är angeläget att materialåtervinning inte leder till att nyproducerade varor och produkter kontamineras med annars förbjudna ämnen. För att åstadkomma giftfria och resurseffektiva kretslopp behövs en bättre samordning av avfalls-, kemikalie- och produktlagstiftningen inom EU. Frågan om plastavfall är särskilt problematisk när det handlar om farliga ämnen i plasten som gör att den inte alltid kan eller bör materialåtervinnas. Utskottet uttalade att en översyn av berörda regelverk på europeisk nivå är angelägen.

Mot bakgrund av det anförda bör motionerna 2013/14:MJ468 (V) yrkande 26, 2013/14:MJ220 (MP) yrkande 1, 2013/14:MJ413 (S), 2013/14:MJ427 (C) och 2013/14:MJ519 (MP) yrkandena 1, 3, 9 och 11 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller textilavfall har utskottet tidigare uttalat följande i betänkande 2012/13:MJU8:

Frågan om textilavfall behandlas i Avfallsutredningens betänkande (SOU 2012:56). I Sverige konsumeras enligt betänkandet ungefär 15 kilo textil per person och år. Av dessa går 8 kilo till förbränning och 3 kilo återanvänds av välgörenhetsorganisationer. Resterande 4 kilo ackumuleras (t.ex. i en garderob) eller genomgår annan avfallsbehandling där det är svårt att mäta mängderna (t.ex. via en återvinningscentral). Textilavfallsflödena är små om man ser till deras vikt. Trots detta är flödenas miljöpåverkan stor. Produktionen av 1 kilo ny textil ger upphov till ca 15 kilo koldioxid och förbrukar stora mängder vatten, energi och kemikalier. I dag finns inga betydande flöden för materialåtervinning av textilier i Sverige. Ett av de stora hindren för en välfungerande materialåtervinning av textilier är användningen av blandmaterial. På senare år har mer avancerade processer tagits fram där konstfibrer separeras från naturfibrer genom en kemisk process. Processen innebär att textilerna kan tas om hand utan att de behöver sorteras i ett oändligt antal fraktioner. För tillfället konstrueras en pilotanläggning som ska testa om tekniken kan fungera i industriell skala. Om tekniken klarar att skalas upp ska en fullskalig demonstrationsanläggning uppföras som ska klara av att hantera hela Nordens insamling av uttjänta textilier som inte lämpar sig för återanvändning.

I Avfallsutredningens betänkande anförts vidare att regeringen bör, oberoende av den nu pågående frivilliga utvecklingen av materialåtervinning av textilier, överväga att införa mål för återanvändning, förberedelse för återanvändning och materialåtervinning av textilier. Detta bör göras för att i största möjliga mån försöka begränsa den negativa inverkan på miljön som framställningen av nya textilier innebär. Utöver detta bör även regeringen på sikt se över möjligheterna att införa producentansvar för textilier för att på så sätt skapa förutsättningar för en minskad resursanvändning i produktionsledet och för att påverka användningen av blandmaterial som är svåra att materialåtervinna. Ansvaret skulle kunna innefatta både krav på miljömässighet i produktionsledet och krav på ekonomiskt ansvar för insamling av kasserade textilier. Den exakta utformningen av ett sådant ansvar bör emellertid diskuteras på EU-nivå eftersom sådana krav kan komma att

påverka den inre marknaden. Avfallsutredningen har valt att inte lägga fram något förslag till ett producentansvar för textilier nu eftersom det enligt utredningen är av stor vikt att textilbranschen tar sitt ansvar och det pågår ett arbete inom klädes- och textilbranschen för att frivilligt försöka skapa ett fungerande system för insamling, återanvändning och återvinning av använt textilmaterial.

Som nämnts ovan är Avfallsutredningens betänkande under beredning i Regeringskansliet. Regeringen har även lämnat ett uppdrag till Naturvårdsverket att föreslå vissa nya etappmål. I det fall Naturvårdsverket anser att det finns skäl att införa ytterligare etappmål på avfallsområdet, exempelvis för textilier och textilavfall, ska även dessa förslag till etappmål redovisas. Naturvårdsverket ska enligt uppdraget även föreslå åtgärder som bedöms som nödvändiga för att nå etappmålen. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 6 januari 2014 (Naturvårdsverkets regleringsbrev för 2013).

Naturvårdsverket planerar flera projekt vad gäller textilavfall. I maj 2012 redovisade Naturvårdsverket Sveriges avfallsplan 2012–2017 (Från avfallshantering till resurshushållning, rapport 6502). Ett mål enligt avfallsplanen är att återanvändningen av textilier och materialåtervinningen av textilavfall ska öka. För att följa de mängder som går till återanvändning och materialåtervinning kommer materialflödesberäkningar att användas. Naturvårdsverket kommer bl.a. att inleda en dialog med textilbranschen om vilka miljöförbättrande åtgärder som är viktiga att genomföra, driva på utvecklingen av teknik för materialåtervinning som inte bidrar till spridning av miljögifter och samverka med Kemikalieinspektionen för att hitta lösningar för att minska textilavfallens mängd och farlighet. Vidare kommer Naturvårdsverket att medverka i kampanjer, forskningsprojekt och nätverk med syfte att öka textiliernas användningstid, t.ex. policyprojektet inom forskningsprojektet Future Fashion som finansieras av Mistra. Naturvårdsverket planerar även att analysera för- och nackdelar samt möjliga effekter av styrmedel inom ramen för det nationella programmet för förebyggande av avfall.

I detta sammanhang kan även ett arbete inom ramen för Nordiska ministerrådet nämnas. En studie som Nordiska ministerrådets avfallsförebyggande grupp låtit ta fram (Prevention of Textile Waste – Material flows of textiles in three Nordic countries and suggestions on policy instruments) visar att konsumtionen av kläder och textilier ökar kraftigt i Sverige, Danmark och Finland. Varje år slängs 145 000 ton textilier i dessa länder, vilket motsvarar hälften av den mängd textilier som släpps ut på marknaden årligen. I studien kartläggs flödena av textilier i Danmark, Finland och Sverige från det att textilierna sätts på marknaden tills de blir avfall. Författarna i den nordiska studien föreslår att secondhandprodukter och redesign borde uppmärksammas i större utsträckning genom märkningar liknande Bra Miljöval. I dag är materialåtervinningen av textilier nästan obefintlig i Danmark och Sverige, men den uppgår till runt 13 procent i Finland. De största hindren antas vara höga kostnader för arbetskraft för sortering. I studien analyseras möjliga styrmedel för att förebygga textilavfall. Ett förslag är att tillverkarna själva tar ansvar för att samla in textilavfall för att öka återvinningen och återanvändningen. Författarna rekommenderar att styrmedlen utformas så att tillverkarna redan i designfasen får ett incitament att förebygga miljöpåverkan och avfall. De föreslår bl.a. att kostnaden för miljöpåverkan inkluderas i konsumentpriset på varan eller att någon form av skatt övervägs. Även i det nordiska statsministerinitiativet för grön tillväxt ingår en satsning på att öka materialåtervinningen av textilavfall.

Vidare kan nämnas att Mistra (Stiftelsen för miljöstrategisk forskning) kommer att investera 40 miljoner kronor i ett fyra år långt tvärvetenskapligt forskningsprogram om hållbart mode, Mistra Future Fashion. Syftet med programmet är att bidra till ett uthålligare samhälle, att ge svensk modeindustri ökad konkurrenskraft och kompetens om hållbarhet samt att finna innovativa lösningar.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om textilavfall (bet. 2011/12: MJU16). I betänkandet välkomnade utskottet att det i Avfallsutredningen skulle ingå att utreda potentialen att förbättra omhändertagandet av det farliga avfallet för att minimera spridningen av farliga ämnen. Detta skulle enligt utskottet kunna göras genom ytterligare krav på utsortering av fler avfallsfraktioner, bl.a. textilier. Utskottet ansåg att utvecklingen behöver vändas. För att minska miljöpåverkan från vårt textilavfall skulle ett ändrat konsumtions- och produktionsmönster behövas vad gäller kläder och textil. Det behöver vara enkelt att lämna kläder till återanvändning. Det skulle också enligt utskottet behöva utvecklas metoder för materialåtervinning av textilier i Sverige. Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning.

Naturvårdsverket redovisade i december 2013 på uppdrag av regeringen förslag till ett nytt etappmål inom miljömålssystemet för textil och textilavfall (NV-00336-13). Naturvårdsverket anförde i redovisningen att vår konsumtion av textil inte är hållbar. Textilier är en värdefull resurs som inte utnyttjas i någon större omfattning. Endast 20 procent återanvänds och endast en liten andel går till materialåtervinning. Konsumtionen av textilier har ökat med 40 procent under det senaste decenniet i Sverige, vilket medför miljöproblem både i Sverige och i tillverkningsländerna. Produktion av textilier är resurskrävande, både vad gäller vatten och energi. Dessutom används stora mängder farliga ämnen som kan skada både människor och miljö i tillverkningslandet. Textilproduktion ger också upphov till utsläpp. Flera farliga ämnen kan finnas kvar i produkterna när de sätts på den svenska marknaden. I dag går enligt Naturvårdsverket största delen av det textilavfall som genereras i Sverige till förbränning. Detta trots att textilier är en värdefull resurs och miljövinsten vid återanvändning och återvinning är stor jämfört med förbränning. Naturvårdsverket föreslår ett etappmål för att Sverige ska ta ett steg närmare en mer hållbar användning av textil. Naturvårdsverket föreslår också att ett producentansvar införs kombinerat med informationsinsatser. Förslaget till etappmål innebär följande.

- År 2020 är kretsloppen för textilier så långt som möjligt resurseffektiva och fria från farliga ämnen.
- Senast år 2018 finns lättillgängliga insamlingssystem som säkrar att textilier i första hand återanvänds.
- År 2020 återanvänds 40 procent av de textilier som satts på marknaden.
- År 2020 materialåtervinns 25 procent av de textilier som satts på marknaden, i första hand till nya textilier.
- Senast 2020 underlättas kretsloppet för textilier av att särskilt farliga ämnen och andra ämnen med oönskade egenskaper inte förekommer i nyproducerade textilier.

Naturvårdsverket föreslår att etappmålet för textil och textilavfall följs upp årligen, givet att ett producentansvar införs. Utan ett producentansvar rekommenderas minst två uppföljningar, inklusive måläret 2020.

Miljöminister Lena Ek anförde i ett svar på fråga 2013/14:318 Textilåtervinning den 22 januari 2014 bl.a. följande:

Naturvårdsverket har nyligen inom ramen för ett regeringsuppdrag föreslagit etappmål inom miljömålssystemet för textil och textilavfall. Rapporten innehåller bl.a. mål om både återanvändning och återvinning samt förslag till åtgärder och styrmedel.

Naturvårdsverket framhåller i rapporten att i genomsnitt konsumerar varje svensk 15 kg textilier per år varav 8 kg så småningom hamnar i soppsåsen och går direkt till förbränning. Det kan finnas flera skäl till detta. Naturvårdsverket pekar bl.a. på hur insamlingsmöjligheterna ser ut samt att kunskap om miljönyttan av att återanvända och återvinna textilier hos allmänheten ofta är bristfällig.

Jag anser att vi behöver utveckla systemen för att ta hand om de textilierna som redan finns i samhället i dag. I det sammanhanget anser jag att det är viktigt att kunna använda befintliga textilier som en resurs, antingen genom återanvändning eller genom materialåtervinning. Det går åt ca 4 kg kemikalier per kg textil. Det är viktigt att kretsloppen blir resurseffektiva och så långt som möjligt fria från farliga ämnen.

Jag välkomnar Naturvårdsverkets rapport. Den visar tydligt på behovet av att vidta ytterligare åtgärder. Nu bereder vi frågan internt och har för avsikt att remittera rapporten innan regeringen kan ta ställning till förslagen.

Miljödepartementet har vidare tagit ett initiativ för att stärka arbetet med resurseffektivitet och hållbar konsumtion och produktion genom att öka dialogen med näringslivet. Initiativet sker i samarbete med IVL Svenska Miljöinstitutet och deras plattform CERISE samt med Näringsdepartementet. Det är glädjande att företag såsom bl.a. H&M redan vidtagit åtgärder för återvinning av textilier, jag hoppas fler företag följer deras exempel.

Mot bakgrund av det anförda föreslås att motionerna 2013/14: MJ406 (S), 2013/14: MJ468 (V) yrkande 27 och 2013/14: MJ519 (MP) yrkande 15 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller frågan om elavfall har utskottet tidigare anført följande (bet. 2012/13: MJU8).

Hantering av elavfall i Sverige regleras främst genom regler i avfallsförordningen (2011:927). Dessa regler ger konsumenten en skyldighet att sortera ut elavfall och hantera det skilt från annat avfall. Reglerna ställer också krav på att allt elavfall förbehandlas av certifierade förbehandlare innan det går vidare till återvinning, fragmentering, förbränning, deponering eller annat bortskaffande. Bestämmelser om skyldighet för producenter att ta hand om avfall som utgörs av elprodukter finns i förordningen (2005:209) om producentansvar för elektriska och elektroniska produkter. Producenternas ansvar innebär bl.a. att den som tillverkar och importerar elektronik ska märka produkterna, samla in elavfallet och sedan se till att återanvända eller återvinna elavfallet eller ta hand om det på något annat miljövänligt sätt. Naturvårdsverket är ansvarig tillsynsmyndighet. Förordningen ålägger också kommunerna vissa skyldigheter. Kommunerna ansvarar inom ramen för den kommunala renhållningsskyldigheten för att hantera det elavfall från

hushållen som inte lämnats till producenternas insamlingssystem. I Sverige omfattar producentansvaret även vanliga glödlampor och armaturer för hushållsbruk.

Enligt Naturvårdsverket finns i dag krav på att samla in 4 kilo elavfall per person och år. I Sverige samlar vi in ungefär 16 kilo per person och år. I framtiden ska mängderna som samlas in relateras till hur mycket produkter som säljs, vilket innebär hårdare krav på insamlingen i Sverige. Totalt beräknas 12 000 ton elavfall per år hamna på fel ställe. Det motsvarar 1,3 kilo per invånare som skulle kunna materialåtervinnas. Naturvårdsverket anser att insamlingen, speciellt av smått elavfall som lätt hamnar i soppåsen, måste utvecklas för att underlätta för människor att göra rätt. Elavfall kan bl.a. innehålla kvicksilver, bly, kadmium och bromerade flamskyddsmedel. Om avfallet inte tas om hand på rätt sätt kan det skada miljön och människors hälsa. Dessutom kan värdefulla resurser, som metaller, gå förlorade ur kretsloppet. Naturvårdsverket arbetar med ett program för att förebygga avfall, och där kommer sådana frågeställningar upp.

I juli 2012 antogs formellt det omarbetade EU-direktivet (2012/19/EU) om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE). Naturvårdsverket utreder på vilka sätt dagens regler behöver ändras med anledning av direktivet och kommer att redovisa detta till Miljödepartementet.

När det gäller frågan om nationella insamlings- och återvinningssystem för elektriska och elektroniska produkter och batterier har utskottet fått uppgift om att det finns två sådana, El-Kretsen och Elektronikåtervinning i Sverige Ekonomisk förening (även kallat Elektronikåtervinningsföreningen eller EÅF).

Enligt beräkningar slängs 200 000 lågenergilampor innehållande kvicksilver varje år felaktigt i glasåtervinningen. Miljöminister Lena Ek har därför tagit initiativ till en dialog kring hur insamlingen kan förbättras. I december 2011 träffade hon representanter för elektronikavfalls- och återvinningsbranschen samt berörda myndigheter. I mars 2012 hölls ett uppföljningsmöte där aktörerna presenterade förslag till hur en bättre insamling ska fungera. Under 2012 hade aktörerna som mål att samla in 2 miljoner fler lågenergilampor än 2011. Bland de konkreta förslag som presenterades under mötet fanns även en informationskampanj, med syfte att informera konsumenterna om var lågenergilamporna ska slängas, och förbättrad skyltning på glasåtervinningsbehållare och återvinningsstationer. Under mötet antogs en deklaration om bättre insamling av lågenergilampor. Genom att anta deklarationen godtog aktörerna att aktivt och engagerat fortsätta att arbeta för att öka tillgängligheten av insamlingssystem för lågenergilampor i hela Sverige och arbeta för en ökad och tydligare information till konsumenterna om var lågenergilampor ska slängas. Enligt Miljödepartementet ska ytterligare ett uppföljningsmöte hållas under våren 2013.

När det gäller informationsfrågor i övrigt noterar utskottet att det på Kemikalieinspektionens och Energimyndighetens webbplatser finns information om vad man bör göra om en lågenergilampa går sönder. Utskottet har tidigare behandlat frågan om elavfall bl.a. i betänkande 2010/11:MJU17. Utskottet anförde då bl.a. följande.

Utskottet anser att det är viktigt att bibehålla goda och fungerande system för hanteringen av miljöfarligt avfall inklusive smått elavfall och glödlampor. Enligt vad utskottet har erfarenhet har Sverige i ett internationellt perspektiv ett väl fungerande system för exempelvis hanteringen av elavfall. Detta är enligt utskottets mening positivt, men det är samtidigt även i fortsättning angeläget att motverka att elavfall och miljöfarligt avfall hamnar i soptunnan eller på annan inte avsedd plats.

Utskottet utgår från att såväl regeringen som ansvariga myndigheter följer kunskapsutvecklingen om farliga ämnen i kemikalier som används i hushållen och den information som lämnas om detta. Det gäller också att även i fortsättningen säkerställa goda system för insamling och återvinning av miljöfarligt avfall inklusive elavfall.

Vid ett uppföljande dialogmöte med miljöminister Lena Ek om lågenergilampor 2013 konstaterades att målsättningen för insamlingen hade nåtts, men att det trots framstegen finns en förbättringspotential eftersom det ännu finns lågenergilampor som hamnar fel.

Utskottet vidhåller vad som tidigare har anförts och avstyrker motionerna 2013/14: MJ340 (S), 2013/14: MJ365 (SD), 2013/14: MJ361 (MP) och 2013/14: MJ217 (FP).

När det gäller ansvaret för insamling av förpackningar behandlades denna fråga i betänkandet av Avfallsutredningen (SOU 2012:56). Utredningen föreslog att det fysiska ansvaret för insamling av förpacknings- och tidningsavfall från hushållen ska övergå från producenterna till kommunerna. Kommunen ska ges ansvaret att transportera insamlade fraktioner till den avlämningsplats som utpekats av en godkänd administratör för förhandsgodkända system för producentavfall (FGI). Kommunen ges det övergripande ansvaret för en sammanhållen information till allmänheten. Kommunen ska rapportera statistikuppgifter om insamlingen till den nationella myndigheten. Därmed upphör kravet på att producenterna ska tillhandahålla ett insamlingssystem i enlighet med förordning (2006:1273) om producentansvar för förpackningar och förordning (1994:1205) om producentansvar för returpapper. Kommunen ska samråda med godkända systemadministratörer i frågor som rör kommunens insamling av förpackningar och returpapper. En årlig schablonavgift för kommunens kostnader tas ut av producenterna genom de godkända systemoperatörerna. Som ett alternativ till detta föreslog Avfallsutredningen att den nuvarande ordningen där producenterna ansvarar för både insamling och omhändertagande av förpackningar och tidningar kvarstår. Systemet kompletteras med att en ordning med på förhand godkända insamlingssystem införs. Miljödepartementet har uppgett att Avfallsutredningens förslag är under beredning i Regeringskansliet.

I avvaktan på resultatet av den pågående beredningen bör motionerna 2013/14: MJ492 (S) yrkande 63 och 2013/14: MJ519 (MP) yrkandena 17 och 18 lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller plastavfall har utskottet tidigare behandlat den frågan i betänkande 2012/13: MJU8. Utskottet redogjorde då för vad Avfallsutredningen (SOU 2012:56) hade anført om de tekniska svårigheter som föreligger när det gäller återvinning av plast. Utskottet ställde sig i betänkandet positivt till att en ökad återvinning av allt fler material främjas. När det gäller vissa typer av plaster kunde utskottet dock konstatera att tekniken befinner sig på forskningsstadiet och att utvecklingen inom området borde avvaktas.

I utskottets utlåtande 2012/13:MJU18 En europeisk strategi för plastavfall anförde utskottet bl.a. följande:

När det gäller att förebygga plastavfall ställer sig utskottet positivt till fortsatta analyser av hur ekonomiska styrmedel kan användas. Det gäller att minska förekomsten av kortlivade plastprodukter, plastprodukter för engångsbruk och övriga produkter av plast vars priser inte avspeglar de totala miljökostnader som de innebär, inbegripet avfallshanteringen.

[- - -]

Utskottet vill vidare understryka behovet av produktutveckling för att gynna en hållbar utveckling så att plasternas negativa miljöpåverkan kan begränsas eller elimineras. Behovet av att spara naturresurserna och att förbättra resurseffektiviteten bör vara en drivkraft för en ökad hållbarhet inom plasttillverkningen. Helst bör alla plastprodukter vara helt återvinningsbara till rimliga kostnader.

I december presenterade EU-kommissionen ett lagförslag om att begränsa användningen av tunna plastbärkassar (förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 94/62/EG om förpackningar och förpackningsavfall för att minska användningen av tunna plastbärkassar, KOM (2013) 761 slutlig). Syftet med förslaget är att begränsa de negativa effekter på miljön som plastkonsumtion och plastavfall innebär. I fokus står att minska nedskräpningen och uppmuntra till en mer effektiv resursanvändning. I EU-kommissionens konsekvensanalys uppskattas att det under 2010 slängdes mer än åtta miljarder plastbärkassar i EU. En stor del av dessa kommer inte in i återvinningssystemet utan hamnar i stället i vår miljö och i våra hav. Förslaget från kommissionen innebär att EU:s medlemsstater inom två år ska minska förbrukningen av tunna plastbärkassar, definierade som en tjocklek mindre än 50 mikrometer (dvs. 0,05 millimeter). Dock finns inga konkreta förslag om hur mycket man ska minska, eller exakt hur minskningen ska genomföras; dessa frågor väntas i stället bli föremål för diskussion under våren. Klart är dock att kommissionen vill tillåta länderna att använda olika metoder för att leva upp till kraven: nationella minskningsmål, ekonomiska styrmedel och saluföringsbegränsningar. Förslaget förhandlas nu inom EU. Samtliga medlemsländer har ställt sig positiva till kommissionens initiativ. Den 27 januari 2014 höll Miljödepartementet ett remissmöte om hur svenska aktörer ser på förslaget.

Enligt Miljödepartementet har problemen med plastavfall länge diskuterats i olika sammanhang. Förutom en allmän nedskräpning och en ineffektiv resursanvändning bidrar plastpåsar även till mikroplast i haven. Plastkassar och annat plastavfall som hamnar i haven riskerar slutligen att hamna vid våra kuster, vilket innebär problem för närmiljön, turistnäringen och de ansvariga kommunerna. Sverige har i dag styrmedel på plats för plastpåsar genom producentansvaret för förpackningar. Trots det förekommer problem med nedskräpning, och det finns skäl att se över den användning av plastkassar som förekommer i Sverige. Regeringen har välkomnat förslaget som ett viktigt bidrag till ansträngningar att minska förekomsten av plastavfall, inklusive mikroplaster, i den marina miljön. Regeringen

anser att det är viktigt att använda livscykelperspektivet när man bedömer kassarnas miljöpåverkan och vilka alternativa effekter som kan uppstå om åtgärder vidtas mot endast tunna plastbärkassar. Livscykelperspektivet bör därför vara utgångspunkt vid beslut om åtgärder i medlemsstaterna. Ytterligare åtgärder kan enligt regeringen behövas på EU-nivå för att minska föroreningen av mikroplaster i haven.

I Naturvårdsverkets skrivelse om förslag till nya etappmål (NV-00336-13) anförs bl.a. att teknik för ökad materialåtervinning av plast behöver utvecklas parallellt med tekniker för att identifiera och sortera ut de material som inte kan materialåtervinnas på ett säkert sätt. Här har företagen enligt verket ett stort ansvar att samla kunskap om innehållet av farliga ämnen i de material som ska återvinnas och att utveckla tekniker för identifiering, sortering och kontroll av materialet. Myndigheterna har en viktig uppgift att kontrollera företagens arbete genom att använda sig av och utveckla befintliga styrmedel. Plast är inte ett material utan en hel grupp av material med en mängd olika användningsområden. Plast kan också innehålla olika tillsatsämnen som ger plasten egenskaper som passar för olika användningsområden. Den vanligaste metoden för att återvinna plast är mekanisk återvinning. Det innebär att det polymera materialet i produkten tas till vara för att tillverka samma produkt eller en helt annan produkt. Exempel på detta är förbrukade plaströr som samlas in, mals ned och blir nya rör eller kasserade PET-flaskor som används för tillverkning av fleecetröjor. En metod som är mindre vanlig i dag är råvaruåtervinning. Metoder för råvaruåtervinning innebär att plasten bryts ner till sina ursprungliga råvaror. Dessa kan därefter användas för nytillverkning av plast eller som komponenter i någon annan petrokemisk produkt. Den främsta fördelen med råvaruåtervinning är att alla plaster kan återvinnas. Till skillnad mot traditionell mekanisk materialåtervinning kan även de plaster som förekommer i materialblandningar och som är förorenade återvinnas. Råvaruåtervinning började tillämpas i Europa i början av 90-talet och växte därefter kraftigt under några år, för att sedan plana ut. Av de uttjänta plastprodukter som omhändertas i Europa råvaruåtervinnas cirka 4 procent. Hittills är det, enligt Naturvårdsverkets skrivelse, kostnaderna för att råvaruåtervinna som motverkat en mer omfattande råvaruåtervinning i kombination med att volymerna inte har varit tillräckligt stora – vilket är en förutsättning för att bygga storskaliga, kostnadseffektiva återvinningsanläggningar. Samhällets ökade strävan att återvinna samt ett gradvis utökat producentansvar gör dock enligt Naturvårdsverket råvaruåtervinning till ett allt mer intressant alternativ. I EU:s uppdaterade direktiv för omhändertagande av förpackningar uppmuntras utveckling och användning av nya materialåtervinningsprocesser. Naturvårdsverkets skrivelse är som tidigare nämnts under beredning i Regeringskansliet.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks motionerna 2013/14: MJ492 (S) yrkande 66 och 2013/14: MJ377 (M).

Utskottet behandlade frågan om utvinningsavfall i betänkande 2012/13: MJU8 och anförde då bl.a. följande.

Utvinningsavfall utgör en stor andel av Sveriges avfall.

[- - -]

Uppskattningar visar att utsläppen av bly, kadmium och kvicksilver från avfallshanteringen utgör ca 20 procent av de samlade utsläppen till luft och vatten av dessa ämnen i Sverige. En stor del av dessa utsläpp kommer från deponering av gruvavfall. Gruvavfallet är det avfallsslag som har störst potential att ersätta naturligt ballastmaterial. Men på grund av gruvavfallets geografiska placering är möjligheterna till återvinning ändå begränsade eftersom detta avfall till största delen finns i Sveriges norra delar medan de stora behoven av ballastmaterial finns i söder (Sveriges avfallsplan 2012–2017). Avfallsplanen tar inte upp några åtgärder för gruvavfall. Hanteringen av gruvavfallet är enligt Naturvårdsverket nära förknippad med gruvverksamheten i övrigt och bör hanteras i det sammanhanget. Enligt bilagan till förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd är gruvverksamhet en tillståndspliktig miljöfarlig verksamhet. Tillstånd till gruvverksamhet ges med stöd av miljöbalken. En väsentlig del av tillståndsprövningen rör hantering och deponering av avfall från gruvverksamheten.

[- - -]

Miljöminister Lena Ek har i en interpellationsdebatt fört fram sitt intresse för sällsynta jordartsmetaller och pekat på att jordartsmetallerna är viktiga i ny miljöteknik av olika slag. Hon nämnde att Europa för närvarande i stor utsträckning är beroende av import av de sällsynta jordartsmetallerna men att det nu finns uppgifter om att det går att hitta en del av dessa metaller i våra svenska gruvor och i slagghögar (svar på interpellation 2011/12:294 Miljöprövningen och gruvnäringens tillväxtpotentialer, besvarad den 23 mars 2012, riksdagsprotokoll 2011/12:88).

Ett EU-direktiv (2006/21/EG) om hantering av avfall från utvinningsindustrin trädde i kraft den 1 maj 2006. Direktivet genomfördes i svensk lagstiftning genom förordningen (2008:722) om utvinningsavfall. Efter en översyn trädde den 1 juli 2013 en ny förordning i kraft, förordningen (2013:319) om utvinningsavfall. I och med den nya förordningen genomförs fem beslut av EU-kommissionen som kompletterar utvinningsavfallsdirektivet. Förordningen innebär i huvudsak att det blir tydligare vad en avfallshanteringsplan ska innehålla och att denna plan alltid ska skickas till tillsynsmyndigheten för prövning. Förordningen innehåller även kriterier för bedömningen av när en anläggning för uppsamling eller bortskaffande av utvinningsavfall ska anses vara en riskanläggning och hur utvinningsavfall ska karakteriseras, beräkningen av den säkerhet som ska ställas för att ett tillstånd till deponering ska kunna ges samt definitionen av inert avfall. Utskottet konstaterar att det i förordningens 22 § finns regler om avfallsförebyggande åtgärder och om främjande av återvinning av avfallet. I förordningen finns även regler om att verksamhetsutövaren ska karakterisera det utvinningsavfall som uppkommer. Karakteriseringen ska dokumenteras och bl.a. innehålla sådan information om geologiska förhål-

landen på platsen för den fyndighet som ska utvinnas som har betydelse för att identifiera det utvinningsavfall som utvinningen och bearbetningen ger upphov till m.m. (30–32 §§).

Därmed avstyrks motion 2013/14:N395 (MP).

När det gäller frågan om utvinning av fosfor ur avloppsslam redovisade Naturvårdsverket i september 2013 ett regeringsuppdrag om att utreda möjligheterna för en hållbar återföring av fosfor. Redovisningen genomfördes efter samråd med flera andra myndigheter såsom Kemikalieinspektionen, Livsmedelsverket, Statens jordbruksverk, Skogsstyrelsen, Smittskyddsinstitutet, Vinnova och Tillväxtverket. Naturvårdsverket anför i redovisningen att kartläggningarna av fosforresurser och innehåll av oönskade ämnen har gett ny kunskap. Det finns potential för en ökad och hållbar återföring av fosfor och andra växtnärsämnen från avlopps- och avfallsfraktioner, men innehållet av oönskade ämnen begränsar potentialen påtagligt. Ett framgångsrikt förebyggande arbete ökar potentialen, liksom utveckling av tekniker för såväl rening som utvinning och återföring av fosfor. Det är dock enligt rapporten viktigt att förstå att utredningen bara är ett steg på vägen. En global produktion och konsumtion gör att fosfor, liksom oönskade ämnen, flödar över gränserna. För att komma till rätta med problemen på lång sikt krävs andra åtgärder än på avfalls- och avloppssidan. Användningen av de ämnen som riskerar att leda till negativa miljö- och hälsoeffekter måste begränsas.

I Naturvårdsverkets redovisning finns ett förslag till förordning och ett förslag till etappmål. Förslaget till förordning om produktion, saluhållande, överlåtelse och användning av avloppsfraktioner och behandlat livsmedelsavfall, biogödsel och kompost begränsar tillförseln av oönskade ämnen till åkermark och annan mark. Målet är att halten föroreningar i fraktionerna ska bli så låg att fosfor ska kunna återföras till mark där fosfor behövs utan risk för människors hälsa eller miljön. Förslaget reglerar högsta tillåtna halter av åtta metaller och fem organiska ämnen. Gränsvärdena är strängare än i dagens lagstiftning. Krav på hygieniserande behandling föreslås. Förslaget innehåller även krav på förebyggande åtgärder för att både minska halterna av oönskade ämnen i avfalls- och avloppsfraktionerna och att identifiera och på sikt minska även andra oönskade ämnen. Begränsningarna föreslås börja gälla 2015 och därefter skärpas i två steg 2023 och 2030. De fraktioner som kan återföras kommer att ha en hög kvalitet jämfört med i dag. Den mängd slam från avloppsreningsverk som klarar gränsvärdena kommer dock att minska i takt med att gränsvärdena skärps.

Förslaget på nytt etappmål för hållbar återföring av fosfor innebär att kretsloppen av växtnärsämnen ska vara resurseffektiva och så långt som möjligt fria från oönskade ämnen. Tillförsel och bortförsl av växtnärsämnen bör balanseras i skogs- och jordbruk. Avloppssystemen bör utvecklas så att en hållbar återföring av växtnärsämnen underlättas. Senast 2018 ska minst 40 procent av fosfor i avlopp tas till vara och återföras som växtnäring till åkermark utan att detta medför en exponering för för-

oreningar som riskerar att vara skadlig för människor eller miljö. Minst 10 procent av kvävet i avlopp ska tas till vara och återföras som växtnäring till åkermark utan att detta medför en exponering för föroreningar som riskerar att vara skadlig för människor eller miljö. Stallgödsel tas till vara på jordbruksmark så att tillförseln av växtnäringssämnen balanserar bortförseln.

Naturvårdsverket redovisade i december 2013 ett uppdrag om hur ett investeringsbidrag för hållbar återföring av fosfor skulle kunna finansieras.

Enligt Miljödepartementet är fosforfrågan en viktig fråga ur ett resursperspektiv. Frågan är kopplad till matproduktion, handelsfrågor och att återföra fosfor på ett sätt som är förenligt med en giftfri miljö. Fosfor är ett viktigt näringsämne och samtidigt en ändlig resurs, och forskare varnar för att fosforreserverna kan ta slut fortare än beräknat. I dag sker återföringen av fosfor främst i form av spridning av avloppsslam. Regeringen anser att det på sikt är nödvändigt att återvinna fosfor ur fler resurser. Det är också viktigt, som ett led i regeringens arbete med en giftfri vardag, att återvinningen sker på ett sådant sätt att farliga ämnen som organiska föroreningar och läkemedel och andra relevanta ämnen inte sprids. Frågan berör många viktiga aktörer, såsom vatten- och avloppsbranschen, lantbrukarna och avfallsbranschen. Enligt Miljödepartementet är Naturvårdsverkets redovisning av regeringsuppdraget om återföring av fosfor under beredning i Regeringskansliet.

När det gäller forskning på området har regeringen gett Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) i uppdrag att gemensamt med Stiftelsen Lantbruksforskning och Stiftelsen Hästforskning utforma ett produktionsinriktat forskningsprogram för bl.a. jordbrukets hållbarhet och konkurrenskraft. Programmet bör bidra till att utveckla konkurrenskraften hos lantbrukets näringar och till att stärka företagens betydelse för landsbygden. Syftet med programmet är att öka värdet för jordbrukets värdekedja, bl.a. genom forskning och innovation som skapar nya produkter och marknader och som samtidigt bidrar till att minimera jordbrukets miljöpåverkan. Samverkan bör också sökas med andra relevanta aktörer och forskningsfinansiärer. Formas ska redovisa verksamheten till regeringen årligen. Den första rapporten lämnades den 10 mars 2014. Efter fyra år ska Formas också utvärdera programmet. När det gäller finansieringen av forskningsprogrammet framgår av proposition 2012/13:1 utgiftsområde 23 anslag 1:25 (Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning) att anslaget ska finansiera stöd till samfinansierad forskning och utveckling med minst 23 miljoner kronor för ett produktionsinriktat forskningsprogram för jordbrukets hållbarhet och konkurrenskraft samt hästforskning.

Mot bakgrund av det arbete som pågår anser utskottet att motionerna 2013/14:MJ490 (S) yrkandena 16 och 17 och 2013/14:MJ277 (M) bör lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller pant för plastflaskor och metallburkar regleras denna fråga i förordningen (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar. Enligt förordningen prövas frågor om godkännande av retursystem av Jordbruksverket. Enligt förordningen ska ett godkännande av ett retursystem förenas med villkor om att retursystemet ska innebära att en pant eller premie utbetalas i syfte att uppmuntra köparna att lämna tillbaka förpackningarna. Jordbruksverket prövar inte pantens storlek när det godkänner ett retursystem. Det är retursystemet, t.ex. AB Svenska Returpack (Returpack), som bestämmer den. Jordbruksverket har dock ett övergripande tillsynsansvar för retursystemen. Returpack höjde den 15 september 2010 panten på aluminium- och stålburkar från 50 öre till 1 krona. Att höja panten är en del i den satsning som Returpack inledde 2010 för att öka återvinningen av burkar och PET-flaskor. Sverige är ett av de bästa länderna i världen när det gäller pantning. Enligt statistik från Returpack pantades under 2012 i snitt 154 burkar och flaskor per person, vilket är en ökning med 12 miljoner burkar och PET-flaskor jämfört med 2011. De återvinningsmål som har satts upp nås, utom vad gäller små PET-flaskor. Miljövinster när det gäller återvinning av aluminium och PET-material är stora, och Returpack har vidtagit åtgärder för att öka återvinningen ytterligare. Utöver höjd pant på burkar har tillgängligheten för konsumenterna förbättrats, både för dem som konsumerar sin dryck utomhus och för dem som pantar stora mängder. Bara under 2013 har enligt Returpack ett 20-tal nya samarbeten inletts som gjort att man på ytterligare omkring 2 000 platser runt om i landet kan lämna sin pant. Returpack arbetar hela tiden för att öka återvinningen ytterligare och göra det så enkelt som möjligt för människor att panta (se även betänkande 2010/11:MJU17). Därmed avstyrks motion 2013/14:MJ492 (S) yrkande 65.

När det gäller omhändertagande av avloppsvatten regleras det i miljöbalken (1998:808). Enligt 9 kap 7 § miljöbalken ska avloppsvatten avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras. Regeringen får föreskriva att det ska vara förbjudet att utan tillstånd eller innan anmälan har gjorts inrätta eller ändra sådana avloppsanordningar eller andra inrättningar. Regeringen får överlåta åt kommunerna att meddela föreskrifter. Enligt 12 § förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd är det förbjudet att i vattenområde släppa ut avloppsvatten från vattentoalett eller tätbebyggelse, om avloppsvattnet inte har genomgått längre gående rening än slamavskiljning. Detta gäller dock inte om det är uppenbart att ett sådant utsläpp kan göras utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön. Enligt 13 § i förordningen krävs det tillstånd av den kommunala nämnden för att inrätta en avloppsanordning som en eller flera vattentoaletter ska anslutas till, eller ansluta en vattentoalett till en befintlig avloppsanordning. Det krävs anmälan till den kommunala nämnden för att inrätta en annan avloppsanordning. En ansökan om tillstånd ska

prövas av den kommunala nämnden. En kommun får i vissa fall meddela föreskrifter om att det i stället för anmälan krävs tillstånd för att inom vissa delar av kommunen inrätta en sådan annan avloppsanläggning som nämns ovan.

Utskottet anser att motion 2013/14:MJ457 (C) kan lämnas utan vidare åtgärd.

I avfallsutredningens betänkande Mot det hållbara samhället – resurseffektiv avfallshantering (SOU 2012:56) behandlades frågan om tillsyn på avfallsområdet. Utredningen bedömde att Naturvårdsverket behöver bli mer aktivt och pådrivande i sin roll som tillsynsvägladande myndighet på avfallsområdet. Vidare anförde utredningen att en utveckling som innebär ett fjärande från rollen som central vägladande tillsynsmyndighet skulle vara olycklig eftersom den operativa tillsynen på lokal och regional nivå måste vara samordnad och välfungerande för att de avfallsrelaterade miljömålen ska kunna uppfyllas. Utredningen menade därför att om samordning och tillsynsvägladning för avfallsfrågorna fortsättningsvis ska skötas av Naturvårdsverket, måste verket bli mer aktivt i sin roll som vägladande tillsynsmyndighet och hantera de övergripande samordningsfrågorna på nationell nivå på ett mer offensivt sätt. Avfallsutredningens förslag är under beredning i Regeringskansliet.

Utskottet har även noterat att det görs en översyn av myndigheterna inom miljöområdet (dir. 2013:101). En särskild utredare ska pröva förutsättningarna för en tydligare, effektivare och mer ändamålsenlig myndighetsstruktur och ett bättre resursutnyttjande för myndigheterna och stiftelserna under Miljödepartementet. Myndighetsstrukturen bör i ökad grad underlätta regeringens styrning och utveckla förvaltningen. Utredaren ska bl.a. tydliggöra hur myndighetsstrukturen kan förstärka insatserna för prövning, tillsyn, tillsynsvägladning och miljöövervakning samt för analys, uppföljning och utvärdering. Kartläggningsdelen i uppdraget ska redovisas till Miljödepartementet senast den 1 september 2014. Uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2015.

Med anledning av det arbete som pågår bör motion 2013/14:MJ519 (MP) yrkande 6 lämnas utan vidare åtgärd.

Efterbehandling av förorenade områden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fond- eller försäkringslösningar för marksanering och om förorenade havsbottnar m.m.

Jämför reservationerna 18 (S, MP, V), 19 (MP) och 20 (MP).

Motionerna

Enligt kommittémotion 2013/14: MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 26 bör man utreda om det går att ta ut en avgift för miljöfarliga verksamheter och placera i en fond som kan betala kostnader för marksanering i de fall där förorenaren inte har kunnat ställas till ansvar. Det är inte rimligt att staten och kommunerna ska stå för kostnader som förorenare har orsakat. Även motion 2013/14: N373 av Tomas Nilsson och Isak From (båda S) yrkande 2 behandlar avsättning av medel för återställning. Motionärerna anser att man bör överväga att göra en översyn av miljöbalkens nuvarande regler för att säkerställa att det avsätts tillräckligt med ekonomiska medel för en fullständig efterbehandling när gruvverksamhet upphör. Enligt motion 2013/14: N383 av Gunnar Andrén (FP) yrkande 2 bör man utreda hur återställningsarbetet kan säkerställas när gruvdrift avvecklas, t.ex. genom ett försäkringssystem. Kommittémotion 2013/14: N395 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 8 tar upp frågan om att utreda en obligatorisk återställande- och saneringsförsäkring för gruvbolagen.

Motion 2013/14: MJ355 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S) behandlar frågan om sanering av förorenade markområden i närheten av småländska glasbruk. Staten måste utreda vem som är ansvarig eftersom denna sanering är förknippad med omfattande kostnader. Enligt motion 2013/14: MJ343 av Eva Sonidsson (S) bör en undersökning ske av förgiftade havsbottnar i Västernorrland för att ta reda på vad de gamla miljösynderna har för påverkan på människor och djur.

Enligt kommittémotion 2013/14: MJ304 av Bodil Ceballos m.fl. (MP) yrkande 1 bör man verka för ett globalt regelverk med strikt skadeståndsansvar även för gamla miljöförsyndelser.

I motion 2013/14: MJ208 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) anförs att det är viktigt att säkerställa att spillolja omhändertas på ett bra sätt ur miljösynpunkt och att oljan inte används som bränsle i alloljebrännare.

Utskottets ställningstagande

Kostnaden för efterbehandling av förorenade områden är en fråga som utskottet har behandlat vid ett flertal tillfällen, bl.a. i betänkande 2011/12: MJU16 då följande anfördes:

Utskottet vill inledningsvis erinra om två propositioner på området som relativt nyligen har behandlats av utskottet och antagits av riksdagen. I betänkande 2006/07: MJU17 behandlades regeringens proposition 2006/07:95 Ett utvidgat miljöansvar. I propositionen föreslog regeringen lagändringar för att genomföra det s.k. miljöansvarsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG av den 21 april 2004 om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador). Förslagen innebär att bestämmelserna i 10 kap. miljöbalken kompletteras med bestämmelser om ansvar för sådana allvarliga miljöskador som omfattas av direktivet. Vidare föreslogs beträffande fastighetsägares subsidiära ansvar för föroreningsskador en avgränsning av de fastighetsför-

värv som kan föranleda ansvar. Utskottet tillstyrkte, med en lagteknisk justering, regeringens förslag och avstyrkte samtliga motionsyrkanden. Riksdagen följde utskottets förslag. Lagändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2007 (rskr. 2006/07:207). I betänkande 2009/10:MJU6 Miljöbalkens försäkringar och avhjälpande av förorenade områden samt avfall, kretslopp och återvinning behandlades regeringens proposition 2008/09:217 Miljöbalkens försäkringar och avhjälpande av förorenade områden m.m. I propositionen föreslår regeringen den lagändring som behövs för att avskaffa miljöskadeförsäkringen och saneringsförsäkringen. Vidare föreslås att kravet på delfinansiering i förordningen (2004:100) om statsbidrag till åtgärder för avhjälpande av förorenings-skador avskaffas. Ytterligare ett antal planerade åtgärder som syftar till att förtydliga ansvarsfördelningen och den statliga organisationen för avhjälpande av förorenade områden redovisas även i propositionen. Utskottet tillstyrkte regeringens förslag och avstyrkte samtliga motionsyrkanden. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2008/09:26). Lagändringen trädde i kraft den 1 januari 2010.

Naturvårdsverket lämnade i december 2013 ett förslag till etappmål för efterbehandling av förorenade områden (NV-00336-13). Etappmålet ska bidra till att öka takten i arbetet med efterbehandling av förorenade områden. Det ska också bidra till att öka användningen av annan teknik än den traditionella i syfte att effektivisera efterbehandlingsprocessen. I samband med förslaget till etappmål föreslår Naturvårdsverket att nya styrmedel i form av finansieringsmekanismer ska utredas vidare. Sådana finansieringsmekanismer ska bl.a. vara avsedda att stötta miljölagstiftningens målsättning om att förorenaren betalar och underlätta sådana lösningar ur både statens och verksamhetsutövarnas perspektiv. Några exempel på möjliga finansieringsmekanismer är enligt Naturvårdsverket gemensamma finansieringsformer inom branscher, samfinansiering mellan privata och offentliga aktörer (komplettering av branschinitiativ) och avtalsmöjligheter om maxbeloppet för en efterbehandlingsåtgärd. Andra exempel är enligt verket möjligheter för företagen att betala successivt, t.ex. genom uppbyggande av ekonomisk säkerhet och fondlösningar såsom avgifter kopplade till ståndspliktiga verksamheter.

När det gäller gruvavfall finns nya regler i förordningen (2013:319) om utvinningsavfall som gäller bl.a. beräkningen av den säkerhet som ska ställas för att ett tillstånd till deponering ska kunna ges.

Utskottet noterar att Naturvårdsverket har föreslagit flera finansieringsmekanismer för efterbehandlingskostnader som kan utredas vidare. Enligt Miljödepartementet ska förslagen sändas på remiss och beredas i Regeringskansliet. Motionerna 2013/14:MJ492 (S) yrkande 26, 2013/14:N373 (S) yrkande 2, 2013/14:N383 (FP) yrkande 2 och 2013/14:N395 (MP) yrkande 8 bör lämnas utan vidare åtgärd i avvaktan på resultatet av det pågående arbetet.

Regeringen lämnade i mars 2012 ett särskilt uppdrag till länsstyrelserna i Kalmar och Kronobergs län om det s.k. Glasriket i Småland, där även regionförbunden i de båda länen erbjöds att delta. Enligt uppdraget ska insatser genomföras för industriell utveckling och stärkt besöksnäring i

Glasriket t.o.m. 2014. När det gäller sanering av förorenad mark i närheten av de småländska glasbruken har utskottet fått uppgifter om att det inom ramen för uppdraget kommer att tas fram en plan för sanering av olika glasbruksområden. Sveriges geologiska undersökning (SGU) har tagit på sig ansvaret som huvudman. Av länsstyrelsens delrapport till regeringen i april 2013 framgår att regeringen har anfört att inga särskilda medel finns avsatta för sanering i Glasriket och i stället har hänvisat till Naturvårdsverkets medel.

Utskottet konstaterar att i de fall då ansvar inte kan utkrävas för sanering kan statsbidrag under vissa förutsättningar utbetalas enligt förordningen (2004:100) om avhjälpande av föroreningsskador och statsbidrag för sådant avhjälpande. Utskottet föreslår att motion 2013/14: MJ355 (S) lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller förorenade havsbottnar anförde miljöminister Lena Ek den 19 december 2012 i ett svar på en interpellation (ip. 2012/13:126) om förgiftade havsbottnar bl.a. följande.

Flera myndigheter är inblandade i arbetet med att kartlägga och åtgärda förorenade havsbottnar. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för den samordnade miljöövervakningen. Övervakningen är uppdelad i en nationell del och en regional del under länsstyrelserna. Länsstyrelsernas del finansieras delvis av medel från miljöövervakningsanslaget.

Vad gäller det statliga bidraget för efterbehandling av förorenade områden ansvarar Naturvårdsverket för att samordna, prioritera och administrera det. Länsstyrelserna ansvarar för att identifiera förorenade områden inom länet. Det stora flertalet av Västernorrlands 20 högst prioriterade områden med stora risker för föroreningsspridning ligger inom de kustnära kommunerna. Vid samtliga dessa områden pågår någon form av utredning eller efterbehandlingsåtgärd. Ungefär hälften av dessa områden omfattar även förorenade sediment.

Anslaget Åtgärder för havs- och vattenmiljö är ett anslag som ska användas för insatser för att förbättra, bevara och skydda havs- och vattenmiljöer. Medlen används bland annat för kalkning, vattenförvaltning, fiskevård och åtgärder som ska syfta till att förbättra havsmiljön.

Utöver de insatser som således redan pågår inom miljöövervakning, havsmiljöarbete och sanering av förorenade områden är jag övertygad om att berörda myndigheter ser allvarligt på situationen och kommer att hitta lösningar för ytterligare undersökningar och åtgärder.

Jag vill i sammanhanget klargöra läget när det gäller Christina Karlsons beskrivning att anslaget till havsmiljöarbetet har minskat och att det i sin tur skulle ha minskat länsstyrelsens möjligheter till undersökning av förekomsten av miljögifter. Anslaget är nu tillbaka på den nivå, omkring en halv miljard kronor, som det låg på före den kraftiga ökning som skedde av särskilda skäl under ett enskilt år, 2012. I budgetpropositionen föreslås att anslaget bibehålls de kommande åren, vilket ger en långsiktig säkerhet som underlättar för både länsstyrelser och Havs- och vattenmyndigheten i deras planering.

Jag kan försäkra Christina Karlsson om att vår ambition för havsmiljöpolitiken inte har sänkts. Vi har nu också en särskild myndighet etablerad med ansvar för att genomföra en sammanhållen svensk politik för hav och vatten, med målet att havet och dess resurser ska utnyttjas på ett hållbart sätt och så att livet i havet bevaras.

[- -]

Därför är det mycket bra att vi har den stora Havs- och vattenmyndigheten som har ett överordnat ansvar för detta. När det gäller sanering av de här områdena sätter Naturvårdsverket nu i gång med sin samordnande uppgift. Det är många myndigheter som behöver finnas med i det här arbetet. De har precis satt i gång detta, och det är bra.

I 15 av de högst prioriterade områdena i Västernorrland pågår åtgärder, och i mer än 30 områden pågår utredningar och förberedelser för åtgärder. I storleksordningen 18 av Västernorrlands 20 högst prioriterade områden med stora risker för förorenings spridning ligger i kustnära kommuner. I samtliga av de här områdena pågår någon form av utredning eller efterbehandlingsåtgärd. Hälften av de här områdena omfattar även förorenade sediment, som nämndes särskilt.

I många av de här prioriterade områdena i Västernorrland finns ett ansvar för föroreningarna, det vill säga hos dem som har släppt ut detta. Det är ett särskilt problem när det kanske är företag som är nedlagda, har slutat med sin verksamhet eller flyttat. Men så är det inte alltid. Det är också viktigt att se till att förorenaren tar ansvar för sina föroreningar. Det är också någonting som Länsstyrelsen i Västernorrland håller på med. De här utredningarna och åtgärderna drivs genom länsstyrelsens tillsynsarbete. Länsstyrelsen har fått statliga medel för både direkt tillsyn och specifika tillsynsprojekt, och en del av dem har också koppling till förorenade havssediment.

Det här innebär sammantaget att de myndigheter som vi har i det här landet som har ett övervaknings-, tillsyns- och åtgärdsansvar nu har satt i gång ett arbete för att se exakt vad man kan göra och hur det här ser ut. I många fall är också ett saneringsarbete påbörjat.

På grund av de historiskt stora utsläppen av fibrer och föroreningar till haven och behovet av mer kunskap har Länsstyrelsen i Västernorrland ansökt och beviljats medel från havsmiljöanslaget för att kartlägga fiberhaltiga sediment med modern teknik. SGU fick i uppdrag att utveckla en metodik och i samband med det kartlägga områdets fiberhaltiga sediment. Resultaten av SGU:s kartläggning av sedimenten ska bl.a. bidra till ett beslutsunderlag för att kostnadseffektivt kunna genomföra ytterligare undersökningar och saneringsåtgärder i de områden som bedöms ha störst miljöpåverkan. Enligt uppgifter från SGU har 22 områden längs Västernorrlands kust undersökts med hydroakustiska mätmetoder och med sedimentprovtagningar för att identifiera och uppskatta utbredningen av fibersedimenten och undersöka deras miljökemiska status. De preliminära resultaten från undersökningarna visar en mycket förorenad kuststräcka med stora områden täckta av fibersediment. Problemet i dagsläget är enligt SGU att det inte finns några metoder att sanera fiberbankar eftersom dessa sediment skiljer sig åt från naturliga sediment. På grund av bristen på kunskap om fiberbankarnas uppbyggnad, stabilitet, hållfasthet och spridningsvägar har SGU nu inlett ett forskningsprojekt där dessa frågeställningar ska belysas. Inom projektet kommer man att tillämpa olika geotekniska, geokemiska och biologiska metoder för att sedan kunna ge svar på frågor som hur miljögifterna sprids från sedimenten, hur den bottenlevande fau-

nan påverkas på platsen, hur skredbenägna bankarna är och hur stabila de underliggande sedimentlagren är. Rapporten om fiberbankarna kommer enligt SGU att publiceras under första halvåret 2014.

Utskottet ansluter sig till vad miljöministern anfört om förorenade havsbottnar och noterar att SGU har påbörjat en kartläggning av det aktuella kustområdet. Därmed avstyrks motion 2013/14: MJ343 (S) i den mån den inte kan anses tillgodosedd.

När det gäller frågan om ett globalt regelverk för gamla miljöskador, t.ex. svenska företags ansvar för gamla miljöföroreningar i utlandet anförde statsrådet Ewa Björling följande i ett svar på fråga 2008/09:1155 den 28 augusti 2009.

Bodil Ceballos har, med anledning av den dumpning av farligt avfall som skedde år 1984 i Atacamaöknen i Chile och den generella diskussion som finns kring svenska företags ansvar för gamla miljöföroreningar i utlandet, frågat mig om jag avser att ta initiativ till att lösa de problem som gamla försyndelser i detta avseende har gett upphov till.

Låt mig först säga att den svenska regeringen känner djup oro inför de hälsoproblem som drabbat befolkningen i Arica i norra Chile och att alla berörda parter har ett gemensamt intresse av att lösa den uppkomna situationen på ett så konstruktivt sätt som möjligt.

Jag kan med tillfredsställelse konstatera att Baselkonventionen, som trädde i kraft 1992, med syfte att skydda människors hälsa och miljö vid gränsöverskridande transporter av farligt avfall, i dag bidrar till att förhindra att liknande problem uppstår igen. Det har sedan detta inträffade även utvecklats en medvetenhet om företags sociala ansvar (Corporate Social Responsibility, CSR) och frivilliga åtaganden för ansvarsfull verksamhet på en global marknad. Regeringen uppmuntrar i linje med detta svenska företag att ansluta sig till FN:s Global Compact och ställa sig bakom dess tio principer och att tillämpa OECD:s riktlinjer för multinationella företag.

Som Bodil Ceballos mycket riktigt påpekar finns emellertid problem med de gamla miljöföroreningar som orsakats innan den nuvarande lagstiftningen fanns. I de fall ett juridiskt ansvar inte kan utkrävas torde det åligga de inblandade att i konstruktiv anda söka lösa problemen.

Jag vill slutligen framhålla att Sverige alltid är redo att föra dialog och samarbeta med andra stater, företag och organisationer i miljöfrågor.

Baselkonventionen om kontroll av gränsöverskridande transporter och slutligt omhändertagande av farligt avfall är en global konvention som trädde i kraft 1992. Det grundläggande syftet med Baselkonventionen är att skydda människors hälsa och miljön mot skada som transporter och bortskaffande av farligt avfall och annat avfall kan orsaka. Konventionen reglerar gränsöverskridande transporter av avfall. Dessutom har konventionens parter åtagit sig att hantera farligt avfall och annat avfall på ett miljöriktigt sätt. Konventionens parter har tagit fram en rad riktlinjer för omhändertagande av olika typer av avfall. Konventionen är genomförd i EU-lagstiftningen via en förordning.

Utrikesutskottet besvarade en motion om att verka för ett regelverk för att fastställa ansvar vid gamla miljöförsyndelser i betänkande 2009/10: UU13 och framhöll då bl.a. att Sverige under en längre tid har varit pådrivande i arbetet för att ytterligare skärpa Baselkonventionen.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks motion 2013/14:MJ304 (MP) yrkande 1.

När det gäller frågan om förbränning av spillolja får enligt Naturvårdsverket denna typ av olja bara förbrännas i pannor som uppfyller kraven i förordningen (2013:253) om förbränning av avfall. Dessa krav är så höga att färre än 80 stora anläggningar i landet uppfyller kraven. De anläggningar som har tillstånd att förbränna spillolja har höggradig rening av rökgaserna så att utsläppen blir små trots att bränslet innehåller mycket föroreningar. Enligt Naturvårdsverket finns dock en efterfrågan på att få köpa spillolja från avfallsanläggningar och elda i mindre pannor. Denna typ av hantering av spilloljan är inte tillåten eftersom den har konsekvenser för människors hälsa och miljön. När spillolja bränns i en alloljepanna blir utsläppen betydligt större än när vanlig eldningsolja förbränns. I spillolja finns tungmetaller, som kommer från insidan av maskinen som oljan varit i. De går rakt igenom pannan och ut i miljön. Det kan också finnas höga halter svavel från beståndsdelar i den ursprungliga oljan, vilket ger svaveldioxid i rökgaserna. Om spilloljan innehåller klor eller PCB kan enligt Naturvårdsverket klorerade kolväten spridas med rökgaserna, t.ex. dioxin som är ett av de farligaste miljögifterna. Den som förbränner spillolja i en vanlig enkel panna, t.ex. i en alloljepanna, bryter mot förordningen om förbränning av avfall, som är beslutad med stöd av 9 kap 5 § miljöbalken. Av 29 kap 8 § framgår att den som med uppsåt eller av oakt-samhet bryter mot en föreskrift om försiktighetsmått vid miljöfarlig verksamhet som regeringen har meddelat med stöd av 9 kap 5 § döms till böter eller fängelse i två år.

Utskottet konstaterar att förbränning av spillolja i en vanlig enkel panna, t.ex. i en alloljepanna, numera är en straffsanktionerad handling. Det är tillsynsmyndigheternas uppgift att se till att förordningen om förbränning av avfall följs. Motion 2013/14:MJ208 (MP) bör därför lämnas utan vidare åtgärd.

Motioner som bereds förenklad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden (S, M, MP, C, SD, V) om avfall och kretslopp som tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

Jämför särskilda yttrandena 1 (S), 2 (MP) och 3 (SD).

Utskottets ställningstagande

De motionsförslag som tas upp i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden i betänkandena 2010/11:MJU17 Avfall och kretslopp, 2011/12:MJU16

Avfall och kretslopp och 2012/13:MJU8 Avfall och kretslopp. Riksdagen avslag i enlighet med utskottets förslag motionsyrkandena. Utskottet ser ingen anledning att nu göra någon annan bedömning och avstyrker därför motionsförslagen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Etappmål om minskade avfallsmängder m.m., punkt 1 (MP, V)

av Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkandena 2 och 4.

Ställningstagande

Enligt EU:s avfallsdirektiv (2008/98/EG) ska avfallspolitiken i medlemsstaterna utgå från avfallshierarkin. Hierarkin innebär att avfall i första hand ska förebyggas, i andra hand återanvändas, materialåtervinnas, energiåtervinnas och i sista hand bortskaffas. Vi anser att EU:s avfallshierarki ska få större genomslag i det svenska avfallsarbetet. Den bör skrivas in i lagtext och vara styrande för mer detaljerade beslut om avfallshantering. Avfallsutredningen har föreslagit att avfallshierarkin skrivs in i miljöbalken genom ändringar i 2 kap. 5 § och 15 kap. miljöbalken. Förslaget bör genomföras.

Den centrala uppgiften för en hållbar avfallspolitik är således att förebygga att avfall uppstår – med andra ord att sluta kretsloppen. Sverige har under många år haft som mål att den totala mängden genererat avfall inte ska öka (delmål 5 under miljömålet God bebyggd miljö i det gamla miljömålssystemet). Vid den fördjupade utvärderingen av miljömålen 2008 bedömdes att målet skulle vara mycket svårt att nå. Genom ett regeringsbeslut 2012 (Ds 2012:33) är detta mål borttaget. Det har ersatts dels med etappmål rörande matavfall och byggnadsavfall, dels med en precisering. Preciseringen är så formulerad att den inte är mätbar. Det blir därmed mycket svårt att i efterhand konstatera om målet har nåtts eller om utvecklingen går i rätt riktning.

Avfallshierarkin bör skrivas in i svensk lagstiftning, och ett etappmål bör antas om att avfallsmängderna ska minska. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Förebyggande av avfall, punkt 2 (MP)

av Helena Leander (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14: MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkandena 5 och 13.

Ställningstagande

Regeringen bör ge Naturvårdsverket i uppdrag att utreda lämpliga sätt att främja avfallsminimering i företag. Om avfallshierarkin skrivs in i miljöbalken öppnar det för möjligheter att genom ett tillägg i avfallsförordningen eller i samband med tillståndsgivning och tillsyn ställa krav på åtgärder i företag för att förebygga eller minimera avfall. Vidare bör Naturvårdsverket ges i uppdrag att ta fram förslag till lämpliga ekonomiska styrmedel för att förebygga avfall och en vägledning för kommuner om hur avfallstaxor kan justeras för att förebygga avfall. Miljöpartiet har i andra sammanhang föreslagit höjningar av skatter på deponi och naturgrus, återinförd skatt på avfallsförbränning och sänkt moms för reparationer. Även andra möjligheter att använda ekonomiska styrmedel bör utredas, t.ex. breddad deponiskatt, reformerad skatt på avfallsförbränning, råvaru- eller materialskatt, förpackningsskatt och utvidgad reklamskatt. På lokal nivå kan avgiftssystemet justeras för att förebygga avfall. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Etappmål om minskning av matavfall, punkt 3 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14: MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 10 och

2013/14: MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 61 och

avslår motionerna

2013/14: MJ358 av Ulf Holm (MP) och

2013/14: MJ513 av Magnus Sjödahl (KD).

Ställningstagande

Enligt statistik från Livsmedelsverket är den mängd matavfall som slängs direkt från livsmedelsindustrin i Sverige ca 540 000 ton per år och från grossister och butiker ca 110 000 ton per år, dvs. totalt 650 000 ton per år. I Europaparlamentet pågår en intensiv diskussion kring kassationen av livsmedel. Kassationen av livsmedel är högre i EU generellt än i Sverige. Parlamentet har föreslagit att kassationen ska halveras fram till 2025. Det finns en tydlig uppmaning om att medlemsländerna ska ta initiativ till att förbättra livsmedelskedjans effektivitet och ta itu med kassationen av livsmedel längs med hela försörjningssidan.

Det är allvarligt att vi i Sverige slänger bort mat till ett värde av 2 miljarder kronor, vilket innebär att vi slänger bort 100 kilo mat per person och år. Det finns många åtgärder som kan genomföras för att Sverige ska bidra med radikala minskningar av slöseriet fram till 2025. Sverige behöver en plan för att halvera kassationen av livsmedel fram till 2025.

Miljömålsberedningen föreslog nya etappmål för ökad resursanvändning i livsmedelskedjan. Regeringen beslutade utifrån det förslaget att 50 procent av avfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger ska tas till vara senast 2018 men valde att inte ta med något mål, som en enig beredning föreslagit, om minskning av matavfallet. Regeringens beslut är därmed ett avsteg från den avfallshierarki som ska gälla och som är grunden i EU:s politik. Ett etappmål för minskning av matavfall bör införas. Detta bör ges regeringen till känna.

4. Frukt- och grönsaksavfall, punkt 4 (S)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyry Niemi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 12.

Ställningstagande

Uppgifter har framkommit att 30 procent av den färska frukten och de färska grönsakerna slängs bort innan de når slutkonsumenterna. Detta är ett allvarligt problem. Vi måste granska skälen till detta och med hjälp av forskningen och tillsammans med branschen ta fram förslag på åtgärder. Detta bör ges regeringen till känna.

5. Varors livslängd m.m., punkt 5 (MP, V)

av Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14: MJ468 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 26 och

2013/14: MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkandena 3 och 9.

Ställningstagande

Det krävs en mängd styrmedel för att ändra konsumtionsmönster och inte minst för att begränsa avfallsmängderna. En fråga som i detta sammanhang sällan uppmärksammas är livslängden på produkter. Många elektroniska produkter är konstruerade för att bara hålla en viss tid, vilket kan resultera i att resursbelastningen och avfallsmängden blir onödigt stor. Vi bedömer att det finns risk för att vissa resurskrävande elektronikvaror begränsas i livslängd i allt för hög grad för att det ska vara långsiktigt hållbart. Regeringen bör tillsätta en utredning som har till uppgift att föreslå lämpliga styrmedel för en garanterad livslängd på varor inom produktområden som är resurskrävande.

Inom EU finns en medvetenhet om behovet av att hushålla med naturresurser. Detta har kommit till uttryck i bl.a. avfallsdirektivet (2008/98/EG), ekodesigndirektivet (2009/125/EG) och flaggskeppsinitiativet om resurseffektiv ekonomi. I det senare ingår bl.a. en resurssnål produktion och mer återvinning. Det går trögt med genomförandet av ekodesigndirektivet. Både EU-kommissionen och medlemsländerna behöver satsa mer på genomförandet. Direktivet är föremål för översyn och regeringen bör driva på för att ekodesigndirektivet utvidgas och skärps genom att regleringen bl.a. ges ett uttryckligt syfte att främja en cirkulär ekonomi och minska avfallet.

Alla mer komplicerade produkter som sätts ut på marknaden bör ha en tydlig information om i vilken utsträckning produktens livslängd kan förlängas genom uppgradering av komponenter eller reparationer. Det bör också finnas information om hur materialet i produkten kan återanvändas eller återvinnas när produkten har tjänat ut. Ett centralt kretsloppsregister bör skapas. Producenter eller importörer bör lämna information till registret för att göra det lättare för olika aktörer att hitta informationen. I registret bör det också ingå en funktion där användare, reparatörer och återanvändare kan utbyta information med producenten om hur möjligheten att uppgradera, reparera eller återanvända materialet i produkten kan förbättras. Avgifter för producenter eller importörer som inte tillhandahåller denna information kan öka incitamenten att medverka i registret.

Detta bör ges regeringen till känna.

6. Slutna kretslopp, punkt 6 (MP)

av Helena Leander (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 1 och avslår motionerna

2013/14:MJ220 av Jan Lindholm (MP) yrkande 1,

2013/14:MJ413 av Cecilia Dalman Eek (S) och

2013/14:MJ427 av Göran Lindell (C).

Ställningstagande

Produkter bör designas för att ingå i ett giftfritt kretslopp och för att kunna repareras och uppgraderas. Uttjänta eller föråldrade delar eller komponenter ska kunna bytas ut utan att hela varan kasseras. Material ska kunna separeras och återvinnas för sig i återvinningssystem som bygger på materialåtervinning. Regeringen bör utreda vilka åtgärder som kan och behöver vidtas på olika nivåer för att åstadkomma detta. Det kan t.ex. vara lämpligt att börja med vissa produktgrupper, som elektronik. Om det dröjer med åtgärder på EU-nivå kan nationella skatter eller avgifter och krav som ställs i samband med offentlig upphandling eller teknikupphandling öka intresset för att delta i pilotverksamheter. Design för kretslopp bör också vara en självklar del av utbildningen av ingenjörer och andra relevanta yrkesgrupper. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om ett program för design för kretslopp. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Samspel med kemikaliepolitik m.m., punkt 7 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 11.

Ställningstagande

Förutom åtgärder för att förebygga avfallet som sådant behövs åtgärder för att minska avfallets farlighet – inte minst för att uttjänta produkter ska kunna återvinnas utan risker. Tillsatser i plaster kan försvåra återvinningen. Förekomst av tungmetaller i avfallet kan begränsa möjligheten att återanvända andra metaller. Nanopartiklars speciella egenskaper kan få konsekvenser vid återvinning eller återanvändning av material.

EU:s kemikalieförordning Reach håller på att successivt införas och generera resultat. Reachlagstiftningen är dock för svag och arbetet går långsamt. Varken Sverige eller EU tar fullt ut vara på de möjligheter som Reach ger. Vid avvägningen mellan kemikaliepolitiken och kortsiktiga ekonomiska intressen bör större hänsyn tas till konsekvenserna för återanvändning eller återvinning av naturresurser. Detta gäller också i samband med prioriteringar inom kemikaliepolitiken, t.ex. vid utformningen av regelverk, intensiteten i tillsyn och tillämpningen av utbytesprincipen i miljöbalken. Det behövs ett starkare samspel och bättre samstämmighet mellan naturresurspolitiken, kemikaliepolitiken och avfallspolitiken i syfte att underlätta återanvändning och återvinning av material. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Textilavfall, punkt 8 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyy Niemi (S), Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2013/14: MJ406 av Elin Lundgren (S),

2013/14: MJ468 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 27 och

2013/14: MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 15.

Ställningstagande

En minskad produktion av textilier vore önskvärd ur miljösynpunkt. I dag förekommer ingen materialåtervinning av textila material. Den återanvändning som sker genomförs helt frivilligt. Ett bra system för insamling och återanvändning av textilier bör därför tas fram.

För att återvinning och återanvändning ska kunna ske i större skala krävs att insamlingsystemet är kopplat till ett producentansvar, dvs. att producenterna ska ha ansvar för att ta tillbaka uttjänta varor och ta om

hand dessa på bästa sätt ur miljösynpunkt. Tanken är att detta ska leda till att producenterna tar fram produkter som är resurssnåla, lätta att återvinna och som inte innehåller farliga ämnen.

Regeringen bör se över möjligheten att införa ett producentansvar för textilier. Detta bör ges regeringen till känna.

9. Elavfall m.m., punkt 9 (S)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyry Niemi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ340 av Eva Sonidsson och Jasenko Omanovic (båda S) och avslår motionerna

2013/14:MJ217 av Christer Winbäck (FP),

2013/14:MJ361 av Ulf Holm m.fl. (MP) och

2013/14:MJ365 av Josef Fransson (SD).

Ställningstagande

Enligt sopor.nu (ett samarbete mellan Naturvårdsverket, El-Kretsen, Avfall Sverige och Förpacknings- och tidningsinsamlingen) samlar vi i Sverige in närmare 16 kilo elektronikavfall per person och år, vilket vida överstiger EU:s mål på 4 kilo. Sverige har tillsammans med några andra länder legat före i utvecklingen av avfallsinsamling. Trots att vi når EU:s insamlingsmål med råge innebär inte det att problemet med elektronikavfall är löst. Det återstår fortfarande en stor mängd elektronikavfall, främst småelektronik, exempelvis mobiltelefoner, som aldrig lämnas in för återvinning utan slängs i soppsåsen. El-Kretsen beskriver i sin rapport Framtidens insamlings-system för smått elavfall olika insamlingssystem och vad konsumenter efterfrågar. Av rapporten framgår att placering, tillgänglighet och återkommande information angående insamlingskärl är de faktorer som höjer incitamenten för konsumenten att lämna sitt avfall till återvinning. Något nationellt system för återvinning av småelektronik finns inte i egentlig mening, utan ett antal system testas runtom i landet. Det är angeläget att ett enhetligt system införs för insamling och återvinning av elektroniskt avfall för att skydda människor och vår miljö, här och på andra ställen i världen. Detta bör ges regeringen till känna.

10. Elavfall m.m., punkt 9 (MP)

av Helena Leander (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ361 av Ulf Holm m.fl. (MP) och
avslår motionerna

2013/14:MJ217 av Christer Winbäck (FP),

2013/14:MJ340 av Eva Sonidsson och Jasenko Omanovic (båda S) och

2013/14:MJ365 av Josef Fransson (SD).

Ställningstagande

Övergången till lågenergilampor och lågenergilysrör är välkommet och bra, inte minst för miljön. Detta trots att lågenergilampor innehåller små mängder kvicksilver. Eftersom lågenergilampor förbrukar mycket mindre energi blir det trots allt ett miljövänligare alternativ. Frågan är dock om inte kvicksilvret bör tas om hand bättre. Det finns en uppenbar risk att många lågenergilampor sorteras fel och till och med krossas, vilket är en påfrestning för miljön. En lösning kan vara att införa en pant på lågenergilampor och -lysrör. Det skulle då löna sig för den enskilde konsumenten att lämna tillbaka lamporna där man köpt dem, och få en liten peng i retur. Regeringen bör därför tillsätta en utredning för att se över förutsättningarna att införa en pant på lågenergilampor och -lysrör. Detta bör ges regeringen till känna.

11. Elavfall m.m., punkt 9 (SD)

av Josef Fransson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ365 av Josef Fransson (SD) och
avslår motionerna

2013/14:MJ217 av Christer Winbäck (FP),

2013/14:MJ340 av Eva Sonidsson och Jasenko Omanovic (båda S) och

2013/14:MJ361 av Ulf Holm m.fl. (MP).

Ställningstagande

Sedan 2010 är det krav på att lågenergilamporna märks med hur mycket kvicksilver de innehåller. En enskild lågenergilampa innehåller mellan 1 och 5 milligram kvicksilver. Från september 2013 får de giftigaste lamporna inte längre säljas. Kviksilver är ett mycket giftigt ämne som ger skador på både nerver och organ. I Sverige är huvudregeln att kvicksilver är förbjudet, och för att en produkt ska få säljas på den svenska marknaden krävs att den finns upptagen på en lista med undantag. Sådana undantag för lågenergilampor finns både på nationell nivå och EU-nivå. Vi sitter med lysande giftkapslar i våra hem. Giftkapslar som dessutom tillverkas av människor som blir sjuka av dem. Ett alternativ till kvicksilverlamporna är de kvicksilverfria LED-lamporna som blivit så effektiva och billiga att de blivit ett konkurrenskraftigt alternativ. Jag vill gå längre än att bara fasa ut de giftigaste lamporna som har de högsta halterna kvicksilver. I stället vill jag införa ett totalförbud mot energisparlampor som innehåller kvicksilver. Detta bör ges regeringen till känna.

12. Kommunalt insamlingsansvar för förpackningar m.m., punkt 10 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2013/14:MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 63 och 2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 17.

Ställningstagande

Avfallsutredningen har föreslagit ett nytt system där kommunerna mot ekonomisk ersättning tar över ansvaret för insamlingen av hushållens förpackningar och tidningar och sedan lämnar över dessa till förpackningsföretagen. Vi menar att ett sådant förslag inte hindrar producenterna från att ta ett ökat ansvar för hela kedjan från råvaruutvinning och tillverkning till återvinning. Det är viktigt att förpackningsindustrin fortsätter bära sin del av kostnaden. Ansvaret för insamling bör dock i första hand ligga på kommunen, vilket inte hindrar att kommunerna upphandlar verksamheten av andra utförare. Regeringen bör återkomma med förslag om att överföra insamlingsansvaret för förpackningar till kommunerna. Detta bör ges regeringen till känna.

13. Undantag från kommunalt insamlingsansvar, punkt 11 (MP)

av Helena Leander (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14: MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 18.

Ställningstagande

Regeringen bör utreda hur ett kommunalt insamlingsansvar kan kombineras med en möjlighet till undantag i de fall ett alternativ ger större miljönytta. Det kommunala självstyret är en utgångspunkt för Miljöpartiet – besluten ska fattas så nära de människor som berörs som möjligt. En annan utgångspunkt är miljönyttan. Särskilt viktiga miljöaspekter i detta sammanhang är klimat och resurshushållning. Vår generella ståndpunkt är därför att vilken linje man än väljer – ett kommunalt ansvar eller öppen marknad – så bör det finnas möjligheter till undantag eller dispenser om det i den lokala situationen finns en annan lösning som ligger högre i avfallshierarkin.

Miljövinst ska alltså vara skäl för dispens från avfallsreglerna. Samtidigt måste funktionen i hela systemet beaktas så att även de olönsamma delarna samlas in och tas om hand. Det är miljöeffekten av hela systemet som är det viktiga. Det behövs en instans för att bedöma detta, t.ex. en nämnd med företrädare för olika intressenter. Detta bör ges regeringen till känna.

14. Plastförpackningar, punkt 12 (S)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyy Niemi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14: MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 66 och avslår motion 2013/14: MJ377 av Borian Åberg (M).

Ställningstagande

Sverige behöver öka återvinningen av plast. Det skulle skapa fler jobb och minska plastens miljöpåverkan. Vi vill driva en aktiv politik för att minska plastanvändningen och återanvända den plast som redan tillverkats. I takt med att världens oljereserver minskar och oljepriset stiger påverkas också förutsättningarna att utvinna plast ur olja. Plast är ett extremt flexibelt material som har stor betydelse för vårt vardagliga liv. Staten behöver vara med och stödja forskning och utveckling av alternativ till plast, återvinning av oljebaserad plast samt framställning av biologiskt nedbrytbar plast ur nya råvaror, som exempelvis skogsråvara. Vi vill arbeta för att ersätta t.ex. plastkassar med miljövänliga alternativ. Regeringen bör utarbeta en plan och hitta styrmedel för att stimulera miljövänliga alternativ till plast som förvarings- och förpackningsmaterial. Detta bör ges regeringen till känna.

15. Utvinningsavfall, punkt 13 (MP)

av Helena Leander (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14:N395 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

Avfall från utvinning och bearbetning av mineraltillgångar är en av de största avfallsströmmarna inom EU. Avfallet utgörs av material som måste avlägsnas för att man ska komma åt mineraltillgångarna, såsom matjord, jordlager och gråberg. Det utgörs även av anrikningssand som återstår efter det att mineralerna till stor del utvunnits ur malmen. En del av detta avfall utgör inte något hot mot miljön, men nuvarande lagstiftning försvårar möjligheterna att ta vara på detta som råvara. Andra fraktioner, i synnerhet de som genereras vid brytning av andra mineraler och metaller än järn, kan innehålla stora mängder farliga ämnen, t.ex. tungmetaller. Vid utvinning och bearbetning av dessa tenderar skadliga ämnen att bli kemiskt mer tillgängliga. Samtidigt innehåller gruvavfall ofta andra metaller och mineraler än de man i första skedet vill bryta. Det är viktigt att man använder sådana processer i den första utvinningen och bearbetningen så att en framtida utvinning eller återanvändning inte försvåras.

Regeringen bör inleda en översyn av den lagstiftning som reglerar hantering av utvinningsavfall så att den bidrar till en optimal råvarutvinning och till att framtida utvinning av mineraler och metaller som vid det första

utvinningstillfället inte är ekonomiskt rimliga att utvinna inte försvåras. Ett grundläggande krav är att EU-lagstiftningen om hantering av utvinningsavfall genomförs och tillämpas fullt ut. Detta bör ges regeringen till känna.

16. Återföring av fosfor m.m., punkt 14 (S)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyy Niemi (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkandena 16 och 17 samt avslår motion

2013/14:MJ277 av Gunilla Nordgren (M).

Ställningstagande

Det är väsentligt att satsa på forskning kring hur vi utvinner fosfor ur avloppsslam, vilket på grund av höga halter av farliga kemikalier i mindre utsträckning kan användas för gödselmedel. Det finns även en annan åtgärd som är kopplad till minskad övergödning från jordbruket. Det handlar om att öka biogasproduktionen men också om forskning om hur man kan avvattna rötad gödsel för att göra det till ett mer attraktivt gödselmedel. Detta bör ges regeringen till känna.

17. Tillsyn m.m., punkt 16 (MP)

av Helena Leander (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP) yrkande 6 och avslår motion

2013/14:MJ457 av Rickard Nordin (C).

Ställningstagande

Avfallsutredningen bedömde i sitt betänkande att den ansvariga myndigheten, för närvarande Naturvårdsverket, behöver bli mer aktiv i sin roll som vägledande myndighet. De övergripande frågorna om samordning av tillsyn på nationell nivå behöver hanteras på ett mer offensivt sätt. Regeringen behöver också tydliggöra genom instruktion och uppdrag att den efterlyser en aktivare tillsyn och praxisbildning. Detta bör ges regeringen till känna.

18. Fond för saneringskostnader m.m., punkt 17 (S, MP, V)

av Matilda Ernkrans (S), Johan Lövstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S), Pyry Niemi (S), Helena Leander (MP) och Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S) yrkande 26 och avslår motionerna

2013/14:N373 av Tomas Nilsson och Isak From (båda S) yrkande 2 och 2013/14:N383 av Gunnar Andréén (FP) yrkande 2.

Ställningstagande

Det behövs en ny modell för att klara de ökade kostnaderna för sanering av förorenade områden. Det är inte rimligt att staten och kommunerna ska stå för kostnader som olika förorenare har orsakat. Det bör utredas om en avgift kan tas ut på miljöfarlig verksamhet för att placeras i en fond för marksanering. Kostnader för marksanering skulle kunna finansieras av fonden i de fall där förorenaren inte har kunnat ställas till ansvar. Detta bör ges regeringen till känna.

19. Saneringsförsäkring, punkt 18 (MP)

av Helena Leander (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2013/14:N395 av Jonas Eriksson m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Det finns exempel på att gruvföretag har gått i konkurs och att staten står med en gruva som läcker föroreningar och kräver återställningskostnader. Naturvårdsverket har påpekat att man behöver ställa högre krav på lönsamhetsbedömningar enligt minerallagen så att även beräknade kostnader för efterbehandling omfattas. Man bör också utreda möjligheter och konsekvenser av en för gruvbolagen obligatorisk försäkring som täcker kostnaderna i de fall bolagen inte själva klarar av att återställa eller sanera efter sin verksamhet. Detta bör ges regeringen till känna.

20. Globala regelverk, punkt 20 (MP)

av Helena Leander (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14: MJ304 av Bodil Ceballos m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Den situation vi i dag ser i Arica i norra Chile visar på behovet av att skapa ett globalt regelverk med strikt skadeståndsansvar även för gamla miljöförsyndelser. Detta bör ges regeringen till känna.

21. Omhändertagande av spillolja, punkt 21 (MP)

av Helena Leander (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2013/14: MJ208 av Jonas Eriksson m.fl. (MP).

Ställningstagande

Återvinningsindustrin har framfört att mängden spillolja för insamling och omhändertagande har minskat. I bästa fall är detta ett uttryck för att olja hanteras mer effektivt och mängden spill därigenom blivit mindre. Det skulle också kunna vara ett uttryck för att spillolja i större utsträckning än tidigare säljs illegalt och hanteras på ett oriktigt sätt. Enligt återvinningsindustrin har antalet alloljebrännare ökat markant på marknaden. Regeringen

bör ta ansvar för att utreda frågan och vidta lämpliga åtgärder för se till att all spillolja omhändertas och hanteras på ett miljöriktigt sätt. Ett sätt att öka förutsättningar för tillsyn skulle t.ex. kunna vara införande av anmälningsplikt till ansvarig tillsynsmyndighet vid försäljning av alloljebrännare. Det är viktigt att säkerställa att spillolja omhändertas på bästa sätt ur miljösynpunkt. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (S)

Matilda Ernkrans (S), Johan Löfstrand (S), Helén Pettersson i Umeå (S), Jan-Olof Larsson (S), Sara Karlsson (S) och Pyry Niemi (S) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller våra förslag hänvisar vi till våra aktuella motioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (MP)

Helena Leander (MP) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller våra förslag hänvisar vi till våra aktuella motioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 22 (SD)

Josef Fransson (SD) anför:

Utskottet har genom förenklad motionsberedning avstyrkt de motionsförslag som finns upptagna i bilaga 2. Då det gäller våra förslag hänvisar vi till våra aktuella motioner. Vi vidhåller de synpunkter vi har framfört i det sammanhanget men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i en reservation.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2013

2013/14:T423 av Isak From m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett pantsystem.

2013/14:T517 av Anders Ygeman m.fl. (S):

40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det rullande kulturarvet och den kommande lagstiftningen om övergivna båtar och bilar i naturen.

2013/14: MJ208 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa att spillolja omhändertas på ett miljöriktigt sätt.

2013/14: MJ217 av Christer Winbäck (FP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om pant på lågenergilampor.

2013/14: MJ220 av Jan Lindholm (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att sluta kretsloppet för ändliga råvaror.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utveckla pantsystem som ett viktigt verktyg för medborgarna i det hållbara samhället.

2013/14: MJ222 av Jan Lindholm och Mats Pertoft (båda MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att böter för nedskräpning även bör omfatta cigarettfimpar och snusbussar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om producentansvar för fimpar och snusbussar.

2013/14: MJ225 av Christer Akej (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna till avsättning av medel vid byggnation av vindkraftverk.

2013/14: MJ255 av Lennart Axelsson (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att räkna in fimpar i det skräp som kan leda till bötfällning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge tobaksproducenterna ett ansvar för de restprodukter som uppstår vid tobaksbruk.

2013/14: MJ277 av Gunilla Nordgren (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rimliga gränsvärden inom rimliga tidsrymder för hållbar återföring av fosfor.

2013/14: MJ283 av Carina Ohlsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att även låta cigarettfimpar omfattas av lagen mot nedskräpning.

2013/14: MJ284 av Hillevi Larsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en gemensam EU-standard för returförpackningar.

2013/14: MJ304 av Bodil Ceballos m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för ett globalt regelverk med strikt skadeståndsansvar även för gamla miljöförsyndelser.

2013/14: MJ314 av Johan Linander (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att cigarettfimpar ska omfattas av miljöbalkens straffbestämmelser om nedskräpning.

2013/14: MJ340 av Eva Sonidsson och Jasenko Omanovic (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om återvinning av elektroniskt avfall.

2013/14: MJ341 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Shadiye Heydari (båda S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett pantsystem för batterier och batteridrivna produkter.

2013/14: MJ343 av Eva Sonidsson (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en undersökning av förgiftade havsbottnar i Västernorrland.

2013/14:MJ349 av Patrick Reslow (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheten att bötfälla nedskräpningsförseelser enligt miljöbalken även för nedskräpning i form av cigarettfimpar och tuggummin.

2013/14:MJ355 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sanering av förorenade markområden i närheten av småländska glasbruk.

2013/14:MJ358 av Ulf Holm (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att minska matsvinnet.

2013/14:MJ361 av Ulf Holm m.fl. (MP):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att införa en pant på lågenergilampor och -lysrör.

2013/14:MJ365 av Josef Fransson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett totalförbud mot kvicksilverlampor.

2013/14:MJ377 av Borianan Åberg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre incitament för miljövänliga plastförpackningar.

2013/14:MJ384 av Henrik Ripa och Susanna Haby (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tobaksprodukter som skräpar ned.

2013/14:MJ387 av Gunnar Axén (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att avskaffa anmälningsplikten för kompostering, återvinning eller bortskaffande av hushållsavfall för fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare.

2013/14:MJ406 av Elin Lundgren (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om se över möjligheten att införa ett producentansvar för textilier.

2013/14: MJ413 av Cecilia Dalman Eek (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att stimulera en teknikutveckling för ett kretsloppssamhälle.

2013/14: MJ427 av Göran Lindell (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta arbetet med att sluta kretsloppen genom utökat producentansvar och ett större politiskt fokus på avfallsminimering och återanvändning.

2013/14: MJ433 av Hans Ekström (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ansvarsförhållanden vid marksanering.

2013/14: MJ457 av Rickard Nordin (C):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att klargöra ansvaret för toalettavfallet från en enskild anläggning med minireningsverk.

2013/14: MJ468 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som har till uppgift att föreslå lämpliga styrmedel för garanterad livslängd på varor inom produktområden som är resurskrävande.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att producentansvar för textilier bör införas.

2013/14: MJ474 av Finn Bengtsson och Michael Svensson (båda M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga en översyn av möjligheten att i lag säkrare ekonomiskt trygga ansvarsfördelningen vid avveckling av uttjänta vindkraftverk.

2013/14: MJ490 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige behöver en plan för att uppfylla kravet på att halvera kassationen av livsmedel fram till 2025.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att granska skälen till att 30 procent av den färska frukten och de färska grönsakerna slängs bort innan de når slutkonsumenterna.

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att satsa på forskning om hur vi utvinner fosfor ur avloppsslam som har för höga halter av farliga kemikalier och därför inte kan användas som gödselmedel.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om forskning om hur man kan avvattna rötat naturgödsel för att göra det till ett mer attraktivt gödselmedel.

2013/14: MJ492 av Matilda Ernkrans m.fl. (S):

26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om möjligheten att ta ut en avgift på miljöfarlig verksamhet vars intäkter sedan placeras i en fond vilken kan betala kostnader för marksanering i de fall där förorenaren inte kunnat ställas som ansvarig.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fiskare bör kunna lämna det avfall de fått i sina fiskeredskap avgiftsfritt i hamn.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör upprätta en handlingsplan med olika steg i tid, geografiskt läge och riskklass för att åtgärda miljöfarliga vrak i havet.
61. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett etappmål för minskning av matavfall.
62. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett krav på kommunerna om insamling av matavfall från hushållen.
63. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommunerna ska ta över ansvaret för insamlingen av alla återvinningsbara förpackningar från hushållen i enlighet med Avfallsutredningens förslag.
64. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen inom EU-arbetet ska lyfta frågan om ett gemensamt pantsystem i EU för burkar och glas.
65. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga om pantavgiften ska höjas för att på så sätt öka återvinningen.
66. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska utarbeta en plan att stimulera miljövänliga alternativ till plast som förvarings- och förpackningsmaterial.
67. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en pant på mobiltelefoner i syfte att öka återvinningen.

68. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett införande av ett nationellt elektroniskt system för hantering av farligt avfall.

2013/14: MJ513 av Magnus Sjö Dahl (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en nationell målsättning att minska matsvinnet med 20 procent till 2016.

2013/14: MJ519 av Helena Leander m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag om ett program för design för kretslopp.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett etappmål inom miljömålssystemet ska antas om att avfallsmängderna ska minska.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att ekodesigndirektivet utvidgas och skärps genom att regleringen bl.a. ges ett uttryckligt syfte att främja en cirkulär ekonomi och minska avfallet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avfallshierarkin bör skrivas in i svensk lagstiftning.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge i uppdrag till Naturvårdsverket att utreda lämpligt sätt att främja avfallsminimering i företag.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tydliggöra genom instruktion och uppdrag att tillsyn och tillsynsvägledning bör bli mer offensiv och aktiv.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur ett kretsloppsregister kan utformas.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett starkare samspel och bättre samstämmighet mellan naturresurspolitiken, kemikaliepolitiken och avfallspolitiken i syfte att underlätta återanvändning och återvinning av material.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Naturvårdsverket i uppdrag att ta fram förslag till lämpliga ekonomiska styrmedel för att förebygga avfall samt vägledning för kommuner om hur avfallstaxor kan justeras för att förebygga avfall.

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till utvidgade pantsystem.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om producentansvar för textil.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överföra insamlingsansvaret för förpackningar till kommunerna.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att låta utreda hur ett kommunalt insamlingsansvar kan kombineras med en möjlighet till undantag i de fall dessa kan visas ge större miljönytta.

2013/14:MJ522 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbeta för att införa ett gemensamt pantsystem i hela Norden.

2013/14:N238 av Kew Nordqvist m.fl. (MP):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avfallsförordningen bör kompletteras med krav på att kommunen ska tillhandahålla medborgarna ett insamlingssystem för matavfall i den utsträckning det inte kan anses orimligt utifrån ett samhällsekonomiskt eller insamlingstekniskt perspektiv.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommuner ska ha ansvar och rådighet över matavfall från hushåll, restauranger, livsmedelsindustrier och andra verksamheter där avfallet går att röta till biogas.

2013/14:N322 av Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vindkraftsexploatorer ska fondera medel för framtida rivning av vindkraftverken.

2013/14:N373 av Tomas Nilsson och Isak From (båda S):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över behovet av att regeringen gör en översyn av miljöbalkens nuvarande regler för att säkerställa att det avsätts tillräckligt med ekonomiska medel för en fullständig efterbehandling när en prospektering och gruvverksamhet av någon anledning upphör.

2013/14:N383 av Gunnar Andrén (FP):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda riskerna för företagskonkurser i samband med avvecklad gruvdrift.

2013/14:N395 av Jonas Eriksson m.fl. (MP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur man kan verka för ökad återvinning av oanvända metaller och sten i vår bebyggda miljö ("urban mining").
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stimulera forskning och utvecklingsinsatser inom s.k. urban mining.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av lagstiftningen som reglerar hanteringen av utvinningsavfall.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stimulera forskning och utveckling av s.k. waste mining.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för och konsekvenserna av en obligatorisk återställande- och saneringsförsäkring.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 22

Motion	Motionärer	Yrkanden
22. Motioner som bereds förenklat		
2013/14:T423	Isak From m.fl. (S)	1
2013/14:T517	Anders Ygeman m.fl. (S)	40
2013/14:MJ220	Jan Lindholm (MP)	2
2013/14:MJ222	Jan Lindholm och Mats Pertoft (båda MP)	1 och 2
2013/14:MJ225	Christer Akej (M)	
2013/14:MJ255	Lennart Axelsson (S)	1 och 2
2013/14:MJ283	Carina Ohlsson (S)	
2013/14:MJ284	Hillevi Larsson (S)	
2013/14:MJ314	Johan Linander (C)	
2013/14:MJ341	Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Shadiye Heydari (båda S)	
2013/14:MJ349	Patrick Reslow (M)	
2013/14:MJ384	Henrik Ripa och Susanna Haby (båda M)	
2013/14:MJ387	Gunnar Axén (M)	
2013/14:MJ433	Hans Ekström (S)	
2013/14:MJ474	Finn Bengtsson och Michael Svensson (båda M)	
2013/14:MJ492	Matilda Ernkrans m.fl. (S)	43, 45, 62, 64, 67 och 68
2013/14:MJ519	Helena Leander m.fl. (MP)	14
2013/14:MJ522	Markus Wiechel (SD)	
2013/14:N238	Kew Nordqvist m.fl. (MP)	11 och 12
2013/14:N322	Josef Fransson och Thoralf Alfsson (båda SD)	4
2013/14:N395	Jonas Eriksson m.fl. (MP)	1, 2 och 4